

ПЛОВДИВСКИ УНИВЕРСИТЕТ

ИЗДАНИЕ ЗА ОБРАЗОВАНИЕ, НАУКА И КУЛТУРА

БРОЙ 4 (409), година XXIX

4 април 2011 година

2011 – световна година на химията

Проф. дхн Цонко Колев получи
наградата „Питагор“ в областта
на природните науки

на стр. 3 и 4

Проф. Цонко Колев заедно с колеги от Химическия факултет

Конференцията PITTCON или
за симбиозата между наука и
индустрия

на стр. 4 и 5

стр. 19

Малки гафове в голямата история на университета

В Броя ще прогледете още:

- 50 години от първия полет на човек в космоса
- Ядрената енергетика след Чернобил и Фукушима
- Физиците са победители в състезанието „Аз знам повече“

- Д-р Надя Чернева отличена със „Золотая муза“
- Стипендията за литература на издателство „Пигмалион“
- Отборът на ПУ е втори на канадска борба

2011 – Международна година на Химията

По инициатива на Международния съюз за обща и приложна химия и на Организацията на ООН по въпросите на образованието, науката и културата (ЮНЕСКО), с резолюция на Общото събрание на ООН 2011 година беше обявена за Международна година на химията. Целта е да се популяризира значението на химията като наука и приносът ѝ за благосъстоянието на човечеството.

Международната година на химията ще бъде отбелязана по цял свят с различни събития под мотото „Химията –

нашият живот, нашето бъдеще“, включващи мероприятия, насочени към хора от различни възрасти и обществени групи. Програмите във всяка една страна по света предвиждат широк спектър от форми: научни конференции, лекции, демонстрации, изложби, които да покажат на обществото колко важна е химията във всичките ѝ приложения за настоящето и бъдещето на човечеството.

Годината на химията съвпада и със стогодишнината от присъждането на Нобелова награда на Мария Кюри и създаването на Международната асоциация на химическите дружества.

Пловдивската химическа колегия също се включи активно в отбелязването на световната година – на 29 март Регионалният научно-технически съюз по химия откри в Дома на науката и техниката тематична

изложба, посветена на лауреатите на Нобелова награда по химия, както и някои известни български учени химици, допринесли за развитието и просперитета на химията.

Проф. д-р Цонко Колев от Пловдивския университет изнесе доклад на тема: „Постижения на химията и приносът ѝ в развитието на различни производства“.

Повече информация за Международната година на химията може да намерите на нейния официален сайт: <http://www.chemistry2011.org>

Проф. д-р Цонко Колев бе удостоен с наградата „Питагор“ за утвърден учен в областта на природните науки

Цонко Колев завършва висше образование през 1973 г. в СУ „Св. Климент Охридски“, специалност „Органичен синтез“ и „Химия на природните органични вещества“. 1974 г. започва работа в ИОХ – БАН, а кандидатска дисертация (доктор) защитава през 1982 г. Старши научен сътрудник II ст. е от 1993, а през 2001 г. е защитата на втората дисертация и получава научната степен „Доктор на химическите науки“. През 2005 г. е избран за професор по органична химия в Химическия факултет на Пловдивския университет.

Проф. Колев е автор и съавтор на 234 научни труда. Само през последните 3 години е публикувал 70 оригинални научни статии в престижни

чуждестранни списания с висок импакт фактор и има около 350 цитирания. Резултати от неговите изследвания са представени на международни конгреси и конференции у нас, в Германия, Австрия, Унгария, Сърбия, Македония и Италия.

Има две специализации по вибрационна спектроскопия и рентгеноструктурен анализ в Университет Дортмунд като Хумболтов стипендиант (1987-88 и 1991-92 г.), през 1998 е бил гост професор в същия университет, а през 2001 е поканен пак там за специален изследователски престой със свой докторант.

През 2003 г. проф. Колев и проф. Rüdiger Wortman – Universität Kaiserslautern са удостоени с наградата „Institutspartnerschaft“. Ръководил е няколко проекта между ИОХЦФ-БАН и партньори: Немското министерството на образованието и изследванията и Немската служба за академичен обмен.

През 2009 и 2010 г. той

получава награда от Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG), включваща финансиране на самостоятелни научни изследвания (6 месеца). Основните научни резултати на проф. Колев и неговите сътрудници са в областта на дизайна, синтеза, спектралното и структурното изследване на нови органични нелинейнооптични (НЛО) и електрооптични (ЕО) материали.

Втората основна насока заемат спектралните, рентгено-структурните изследвания и квантово-химичните пресмятания на хидрохлориди, хидрогенскварати, скварати и естерамиди на квадратната киселина с аминокиселини и аминокиселинни амиди.

Монографии (издадени и под печат) учебници и учебни ръководства

1. Kolev, T. (2007)

Quantum chemical, spectroscopic and structural study of hydrochlorides, hydrogensquarates and ester amides of squaric acid of amino acid amides, Chapter of book „New Approaches in Quantum Chemistry“, Nova Science Publishers, Inc., Hauppauge, NY 11788, USA, (Web: www.novapublishers.com), ISBN: 1-60021-621-8

2. Kolev, T. (2008)

Quantum Chemical, Spectroscopic and Structural Study of Hydrochlorides, Hydrogens Squarates and Ester Amides of Squaric Acid Nova Science Publishers, Inc., Hauppauge, NY 11788, USA, (Web: www.novapublishers.com), ISBN: 978-1-60456-431-0

3. Koleva, B.B.; Kolev, T.M., Spitteller, M. (2008)

Book chapter: „Spectroscopic and structural elucidation of small peptides“, in „Computational Chemistry: New Research.“ Nova Science Publishers, Inc., Hauppauge, NY, 11788, USA, (Web: www.novapublishers.com), pp. 1-121.

4. Koleva, B.B.; Kolev, T., Linearly Polarized IR Spectroscopy Theory and Applications for Structural Analysis Taylor and Francis Group, CRC Press, Boca Raton, USA – in press ISBN: 978-1-4398-2559-4. REVIEW

5. Kolev, T., Spitteller, M., Koleva, B. (2010) Spectroscopic and structural elucidation of amino acid derivatives and small peptides – experimental and theoretical tools, Amino Acids, Review, Source: Amino Acids (Vienne)

na) Volume: 38 Issue: 1 Pages: 45-50 Published: JAN 2010, DOI 10.1007/s00726-008-0220-9

По-важни публикации

1. Title: L-Leucinamide hydrogensquarate: spectroscopic and structural elucidation. Author(s): Kolev, T.; Zareva, S.; Mayer-Figge, H., et al. Source: AMINO ACIDS Volume: 37 Issue: 4 Pages: 693-701 Published: 2009 Times Cited: 3

2. Title: Novel nonlinear optical materials based on dihydropyridine organic chromophore deposited on mica substrate Author(s): Kolev, T.; Koleva, B.; Kasperczyk, J., et al. Source: JOURNAL OF MATERIALS SCIENCE-MATERIALS IN ELECTRONICS Volume: 20 Issue: 11 Pages: 1073-1077 Published: 2009. Times Cited: 3

3. Title: Self-Assembly of Hydrogensquarates: Crystal Structures and Properties. Author(s): Koleva, B.B.; Kolev, T.; Seidel, R.W., et al. Source: JOURNAL OF PHYSICAL CHEMISTRY A Volume: 113 Issue: 13 Pages: 3088-3095 Published: 2009. Times Cited: 16

4. Title: On the origin of the color in the solid state. Crystal structure and optical and magnetic properties of 4-cyanopyridinium hydrogensquarate monohydrate. Author(s): Koleva, B.B.; Kolev, T.; Seidel, R.W., et al. Source: JOURNAL OF PHYSICAL CHEMISTRY A Volume: 112 Issue: 13 Pages: 2899-2905 Published: 2008. Times Cited: 24

5. Kolev, T.; Yancheva, D.; Stoyanov, St. (2004). Synthesis, Spectral and Structural Elucidation of Some Pyridinium Betaines of Squaric Acid – Potential Materials for Nonlinear Optical Applications. Advanced Functional Materials, 14, 799 –804. Times Cited: 16

Проф. дхн Цонко Колев за химията и нейното значение за обществото

– Проф. Колев, чести-та награда Питагор – това е голямо признание за Вас и за Пловдивския университет! Всеки момент на признание съдържа и елемент на оценка и самооценка – какво стои зад тази награда?

– Благодаря за благопожеланията. Това е въпрос, който се задава на всеки награден, в случая учен и преподавател в Пловдивския университет от 7 години. Не крия, че в началото имах нужда от известна адаптация към преподаването, но сега ми харесва. Винаги съм се стремил да работя това, което ми доставя удоволствие и ме ангажира емоционално и по всякакви други начини. Човек, който работи само за пари, ако ще и да са много пари, е все едно да се намира в казарма и да чака да му изтече определеният срок. Макар че е имало трудни моменти, проблеми покрай завършването на някой проект, но винаги съм бил убеден, че това, което правя, трябва да е стойностно и да е интересно. В това отношение винаги сам бил безкомпромисен и не съм се отклонявал от своя път.

– Вие сте работил в БАН, преподавате в университет, участвате и сте ръководител на различни национални и международни проекти и колективи. Какъв е пътят на учения днес?

– В БАН работих 28 години, сега преподавам в ПУ. Разликата е, че в академията си професионален учен, а в университета освоен професионален учен трябва да бъдеш и професионален преподавател. Съчетаването на двете неща не е никак лесно, но не е и невъзможно.

Пътят на учения днес е доста по-труден и сложен, отколкото когато аз бях докторант, защото, за съжаление, нещата не се развива в положителна посока. По онова време получавахме много ниски стипендии, но това се компенсираше от по-високата обществена оценка на нашия труд. Сега наблюдаваме как базата и надстройката си размениха местата, дори се оказа, че базата – химията, физиката, биологията, математиката, просто не е ценена.

Имам предвид големия спор

Проф. дхн Цонко Колев заедно със сътрудниците си гл. ас. д-р Румяна Бакалска и докторант Мина Тодорова – главен асистент в УХТ

между хуманитарните и природонаучните дисциплини. Виждам нещата в една плоскост, която не е разпозната много добре като проблем от нашето общество. Аз съм твърдо за развитие на хуманитарните науки в цялото им разнообразие, защото те определят нашата култура, мироглед, формират ни като личности, като социални индивиди, но същевременно без химия и физика не може да има общество – главните базови знания се дават от тези дисциплини.

Това е проблем, който се зароди първо в Западна Европа, а после стана и български. Понеже имам дългогодишно сътрудничество с европейски университети, наблюдавах с тревога как студентите по химия и физика намаляват, как тези дисциплини стават по-малко привлекателни. Разбира се, нещата имат обяснение. Обучението по химия и физика е много тежко и ако студентът не е изключително мотивиран, ако не е воден от любов към тези науки, той просто няма да дойде, а ще тръгне по пътя на по-малкото съпротивление, ще се насочи към хуманитаристиката.

– Може ли да се говори сега за наука в чист вид – фундаментална, приложна, пазарно ориентирана, или тя е конгломерат от всичко това плюс други компоненти.

– На този въпрос нямам точен и категоричен отговор. Каквото и да направим човек, той е продукт на своята младост.

Когато ние се формирахме като учени, за нас фундаменталната наука беше основа на основите. За добро или за зло светът се променя, а с него и представата за науката.

Мога да кажа, че днес съществува само нефундаментална наука, т.е. приложна или пазарно ориентирана – става дума за формулировка, но науката днес в много голям процент е насочено фундаментална. Какви могат да са последствията от този факт? На един конгрес в Германия големият американски учен проф. Доналд Бърланд – едно от светилата в областта на нелинейно оптичното материалознание, изнесе пленарен доклад. Всички очакваха, че той ще се произнесе науката да се развива с приложен характер, но този умен човек зададе въпроса: „Какво ще стане утре, когато готвим учени, извършващи само приложни и насочено фундаментални изследвания? Постепенно ние ще отсечем клона, на който седим.“

Липсата на истински фундаментални изследвания може в един момент да се окаже фатално за науката. Защото превръщането на всяко откритие в продукт, който по най-бързия начин да стигне от колбата до пазара във вид на хапче, нов материал, нова тъкан и т.н. води и до много сериозни клопки.

– Кой трябва да определи приоритетите и пътя на българската наука – обществото, правителството, научна-

та общност или бизнесът? Да се върви към развитие във всички области или в тези, където имаме високи резултати, и там да се вливат повече средства, да се търси световно ниво?

– Може би от всичко по малко. На първо място би трябвало да бъде държавата, но обществото също трябва да има право на глас при определяне пътя на науката. Научната общност е страна в спора и не знам доколко нейното мнение е меродавно. Бизнесът също има своето право да определя посоката – не говоря само за българския, но колкото и обективен да е той си има своите интереси и винаги ще иска приоритетите да са насочено фундаменталните изследвания.

Да се насочи финансирането само в онези области, където имаме успехи, е погрешно, защото утре може да се появят големите открития в онези направления, където сега нещата не стоят толкова добре. Именно затова трябва да се търси обществен консенсус за развитието на науката в България. Само с палиативни мерки и решения, без ясна национална стратегия няма да стигнем далеч.

– Предишният въпрос, в известна степен, можем да отнесем и към химическата промишленост в България – някога Долината на голямата химия и други такива имена бяха притегателен център за много хора, а сега значителна част от химическите предприятия са затворени. Защо се получи това – въпрос на политическа и икономическа конюнктура или и други фактори имаха своето въздействие?

– Химическата промишленост в България умря – от естествена или от насилствена смърт, аз не се наемам да твърдя. Може би и от двете. Не знам коя е точната причина, за да се стигне до тук. Вярно е, че нашите предприятия бяха построени и работеха в друга обществено-политическа система, в рамките на СИВ, без пазарни механизми, но нямаше и достатъчна защита от българските правителства, говорей за всички, които се изредиха

Конференцията PITTCON или за

Коментар на доц. д-р Нина ДИМЧЕВА

от Катедрата по физикохимия,

член на тазгодишната международна делегация на PITTCON

През март 2011, чествана в цял свят като международна година на химията, в Световния конгресен център в Атланта, Джорджия, САЩ, за 61-ви път беше проведена конференцията PITTCON. Тя е най-голямата в световен мащаб годишна конференция с експозиция на лабораторно научно оборудване. Организира се от The Pittsburg Conference on Analytical Chemistry and Applied Spectroscopy – образователна корпорация от Пенсилвания с идеална цел, състояща се от две подразделения – Спектроскопското общество на Питсбърг и Дружеството на химиците-аналитици на Питсбърг.

Конференцията Pittcon привлича близо 20 000 участници от индустрията, научните среди и правителствени организации от 90 държави от целия свят и

се ръководи от 11-членен щатен състав и комитет от доброволци. С приходите от конференцията се подпомага образованието на всички нива – от детските градини до докторанти и млади учени. Конференцията дарява ежегодно близо милион долара под формата на научно оборудване, изследователски, студентски и стажантски стипендии, финансира учители и професори, както и публични научни центрове, библиотеки, музеи.

ОРГАНИЗАЦИЯ НА КОНФЕРЕНЦИЯТА

По официални данни на организаторите приблизително 1/4 от участниците в конференцията са учени от държави извън Северна Америка.

Експозицията включва-

Част от експозицията на фирмите за лабораторно оборудване

ше 979 компании изложители, заемащи 2 059 павилиона, в които бяха показани последните им разработки на лабораторни инструменти, оборудване и услуги за широк кръг от приложения и технологии, включително за разделяне и пречистване, мас-спектрометрия, спектроскопия, нанотехнологии, автоматизирани лаборатории и информационни технологии. 193 от компаниите са от

страни извън Северноамериканския континент или това представлява около 20% от изложителите. Тази година Pittcon приветства 115 (11.7%) компании, участващи в изложението за първи път.

Настоящият президент на конференцията – г-жа Пени Гарднър, със задоволство отбелязва, че въпреки световната

на стр. 5 ➔

➔ от стр. 3

през последните 20 години. Дали беше неразбиране, дали бяха поспециални интереси, но да се изостави например едно такова производство, каквото имаше в Нефтохимическия комбинат – Бургас, е необяснимо. Сега там се рафинира само нефт, т.е. дълбочинната преработка на нефта, произвеждането на химически продукти от него практически е нулево. От нефта да се правят само горива е доста примитивно. Разбира се, за състоянието на химията, а и на другите отрасли в промишлеността вина имат не само правителствата, но и цялото общество. Защото едно общество се познава дали е гражданско, или е общество-стадо по това дали от него излизат инициативи, които не са в съгласие с правителствената политика. В България това не се наблюдава. А беше и пропуснат моментът, днес вече никой няма да тръгне да реанимира такива предприятия. И не е само Нефтохим, където е спряно производството на бензол и ксилол, също и каучуковото производство. В Димитровград положението не е кой знае колко по-добро – съоръженията са морално и физически остарели, Азотноторовият завод в Стара Загора е затворен отдав-

Проф. д-р Цонко Колев за химията...

на, във Враца е спряно производството на карбамид, в Плевен се водят съдебни спорове. Хартиената ни промишленост, като част от химическата, също работи с минимален капацитет и то с вносни суровини. Единствено Девня е пример, че нещо е оцеляло. И комбинатите за добив на метали – в Пловдив, Пирдоп, Кърджали, са на добро ниво.

При нас като че политиката взе превес над икономиката и това не се отрази добре. Някога слушах с насмешка лекциите по fuzzy logic (логика на неопределеното), но сега виждам, че много неща в политическия и икономическия живот на страната ни, а и не само в България, са свързани именно с fuzzy logic – в голяма степен са неясни, неопределени, замъглени.

- Химията като наука е неразделно свързана и с образованието, а през последните 20 години се наблюдава отлив. Какво може да накара в университетите да дойдат мотивирани млади хора, които виждат в химията своето призвание и бъдеще.

- Отговорът е комплексен. Ние, преподавателите и работещите във висшите училища,

където се изучава химия, трябва да направим така, че обществото да заговори, да бъде алармирано колко е опасно закриването на химията и какви опасни последици може да има от това. В България химията е на много високо ниво. Дори няколко факта и имена да споменем. Институтът по физикохимия на Свободния университет в Берлин носи името на българския учен Иван Странски. За да се случи това във високоразвитата и с толкова известни учени Германия, представете си за каква личност става дума. Теорията на кристалното зародишообразуване е *Теория на Странски-Каишев*. Имал съм щастието да бъда студент на акад. Ростислав Каишев и знам какъв огромен учен и авторитет беше той. Акад. Димитър Иванов – има реакция, наречена на негово име: *Реакция на Димитър Иванов*, призната от учените в целия свят. Това ни задължава, заради тяхната памет ние трябва да направим всичко възможно да дадем на химията полагащото ѝ се място. Да убедим обществото, че химията е много важно нещо, че без нея няма бъдеще за химическата промишленост, няма бъдеще

за образованието, но няма бъдеще и за самото общество. Химията в много отношения определя и облика на науката в България. Ще се върна към наградите *Питагор* – тази година пет души химици получиха награди *Питагор*, което е повече от половината от връчените награди, докато за моя изненада в инженерните науки имаше само един номиниран. Това не омаловажава неговия принос и наградата е заслужена, но е без конкуренция.

- Вашите лични проекти, върху които работите сега?

- Моите проекти са свързани с нови органични материали за нелинейната оптика и електрооптиката, с приложения на фотониката като цяло. В това направление работя от 16 години, като не съм оставил и любимите ми пептиди, аминокиселини и техни производни. За съжаление времето за наука сега е по-малко, но заедно с моите млади колеги в Пловдивския университет работим успешно.

- Вашето пожелание към студентите, преподавателите и служителите в ПУ?

- Пожелавам им преди всичко здраве! Защото като има здраве, има всичко. Останалите неща са предмет на суетата.

Интервю на Тильо Тилев

симбиозата между наука и индустрия

➔ от стр. 4

икономическа криза, интересът към събитието е все така голям и не се наблюдава отлив нито на участници в научната програма, нито от страна на фирмите изложители.

Между най-големите спонсори на събитието са компаниите Agilent, Dionex, Jasco, Millipore, Sigma-Aldrich, Shimadzu, Thermo Fisher Scientific и Waters. Признание за дългогодишно участие в Pittcon полу-

ДНК-архитектури, с който беше сложено началото на научната програма на конференцията.

МЕЖДУНАРОДНАТА ДЕЛЕГАЦИЯ

Всяка година Американското химическо дружество кани като официални участници в конференцията 8-10-членна международна делегация от различни региони на планетата. Селекцията на делегатите се извършва на няколко етапа, а някои от

Ръководството на конференцията и представителката на Американското химическо дружество (на първия ред) и членовете на международната делегация от Югоизточна Европа – зад тях

чи и фирмата ABSciex, която през тази година отбелязва 50-годишното си участие в експозицията.

Програмата на конференцията включваше повече от 2 000 индивидуални участия, разпределени между специализирани симпозиуми, тематични сесии, награди за високи постижения, семинари и постерни презентации. Над 100 лектори засегнаха теми от глобално значение – алтернативни и устойчиви енергийни източници, сигурността, сигурността на храни и лекарства, екологични проблеми, разработване на нови материали и био-аналитични техники. Като основни тематични направления на конференцията се очертаха аналитичната химия, биохимията, фармацевтичната химия и нанотехнологиите. Тези тематични направления представляваха и основните акценти в пленарния доклад на проф. Чед Мъркин, посветен на поливалентни

критериите за подбора им изискват: да бъдат номинирани от действителен член на Американското химическо дружество, да имат позиция във висше учебно заведение или научен институт, да имат значима научна продукция, т.е. достатъчен брой статии в импактни списания и цитати по тях, както и да комуникират свободно на английски език. Американското химическо дружество поема пълните разходи на делегатите по пътуването, престоя и участието в конференцията. Делегатите от своя страна трябва да разпространят сред колегите си наученото по време на престоя и участието си в конференцията. В тазгодишната 61-ва конференция делегацията беше от 4 страни от Югоизточна Европа – България, Хърватска, Македония и Украйна, с общо 8 делегати. България беше представлявана от двама души – асистентът по Физикохимия от ЮЗУ-Благоевград Георги Христов и доц. д-р Нина Димчева от Катедра по физикохимия на ПУ.

КЪДЕ СЕ СРЕЩАТ НАУКАТА И ИНДУСТРИЯТА

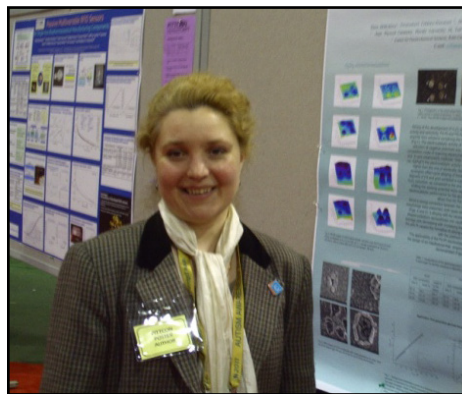
Всички посетители на експозицията имаха възможност да заявят пред представителите на фирмите от каква апаратура или технологично решение се нуждаят. По този начин се договарят офертите за закупуване на оборудване или се поръчва специално технологично решение. Този вид срещи между науката и бизнеса са добре известни на всеки, участвал в по-голяма конференция, на която фирмите спонсори организират свое представяне. Не е много известен фактът, че по-големите компании обикновено имат отдел за научни разработки, в който работят изследователи с докторски степени. Тези учени, освен че се занимават с търсене на конкретни решения за усъвършенстване на фирмената продукция, имат и нелеката задача да следят научните

посетител на експозицията на апаратура да има възможност да разгледа и тях. (Постерът е синтезирано представяне на научна или технологична разработка, предимно чрез схеми, таблици, диаграми, фигури и кратък текст.) Представители на компаниите също участваха в постерните сесии с научни и технологични решения. И пак представителите на компаниите бяха между най-активните посетители на постерните сесии, като проявяваха подчертан интерес най-вече към разработки, които могат бързо да бъдат превърнати в продукти за пазара. Станаха свидетел на това как пред един от съседните постери две конкурентни фирми започнаха преговори с научния екип за сроковете и финансовата рамка за довеждане на разработката до пазара.

Постерните сесии бяха мястото, на което много млади учени и докторанти с предстояща защита на докторска дисертация

договориха дългосрочните си специализации или намериха бъдещите си работни места.

Вместо заключение бих искала да споделя удивлението си до какви детайли бяха достигнали организаторите в желанието си да улеснят комуникацията между участниците – всички данни, които се предоставят при онлайн

Авторката пред постера си (всички снимки са от личен архив)

публикации в областта, в която са специализирали. Много от тях поддържат тесни професионални отношения с професора, който е бил техен научен ръководител, и нерядко съдействат дори за финансиране на изследванията му от фирмата, в която работят.

Като участник в една от постерните сесии на конференцията имах възможност да наблюдавам отблизо как комуникират представителите на бизнеса и академичната общност. Постерите бяха разположени на два „острова“ между павилионите на изложителите така, че всеки

регистрацията, която е едновременно и заявка за участие във форума – електронна поща, телефони, адреси за кореспонденция, научни степени и длъжности, бяха кодирани в микрочип, вграден в пластмасови карти, които всеки участник получи – т. нар. „бадж“, изпълняващ ролята и на пропуск за Конгресния център. Компаниите просто сканираха картите на посетителите си с електронни четци и така получаваха цялата необходима информация за кореспонденция с техните потенциални клиенти или бъдещи служители.

Юл Браун – едно малко известно име в българската наука¹

Иво ПЕТКОВ – уредник в Националния политехнически музей

Кой всъщност е Юл Браун? Това е Илия Вълков от Варна. Роден е на 20 април 1922 г. От най-ранна възраст проявявал интерес към техниката, бил сръчен и от подръчни части можел да направи например радиопарат. Често ходел в работилницата на баща си да гледа как работят машините. Завършва с отличен търговската гимназия през 1941 г. През същата година служи в морската рота на о. Самотраки, а след войната се записва студент по електроинженерство в Софийската политехника. Студентът обаче слуша тайно западни радиостанции и е „натопен“ на властта. От 1948 г. до май 1950 г. е въдворен в ТВО „Перник“ и в лагера в Белене. През 1950 г. се жени, а през 1952 г. бяга в Турция и е арестуван, отново лежи в затвора.

След 6 години австралийското посолство в Анкара му дава политическо убежище. Освобождава го някой си майор Браун от ЦРУ. След затвора си сменя името – за малко име избира това на актьора Юл Бринър, а за фамилно – презимето на майор Браун. Заминава за Сидни, където първо учи, а после и работи. През 1971 г. прави своето откритие – Брауновия газ.

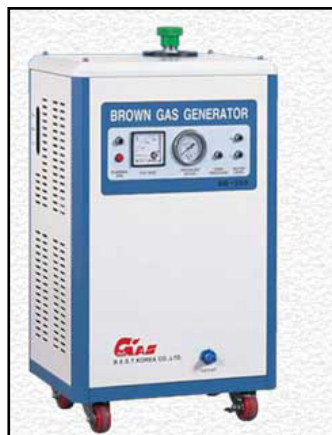
Това е газ, който гори с над 6000°C, което е смятано за една от най-високите температури на Земята. Брауновият газ е смес между водород и кислород в обемно отношение 2:1. Получава се чрез електролиза на водата, при която водородът и кислородът се разделят. Това не е нещо ново, нито сложно – електролизата е открита преди близо два века от Фарадей. Новото е откритието на проф. Браун как да съхранява двата газа заедно в един и същ резервоар, без те да избухнат. „От вода и пак на вода с чиста енергия, която може да пречисти водата, въздуха, храната, въобще света.“ Така Браун фор-

мулира сам своето откритие.

Демонстрациите на Брауновия газ са направо зашеметяващи: искра запалва пламък от малка горелка. Слагат отпред дървена плоскост и той веднага прогаря в нея малка чиста дупка. Същото се случва и с метален лист, а после и с мраморна плоча. Всеки би предположил, че пламъкът е горещ като на ацетиленова горелка. Но горелката на Браун е само леко затоплена и може да се държи с голяма ръка почти до дюзата! Подлагат волфрамова пръчка (волфрамът кипи при 6000 градуса), блясва бял пламък и пръчката почва да се изпарява. Другият ъ край обаче остава студен и може да се държи с ръка. Подлагат тухла и тя първо се гледжосва, после започва да се топи. Към друга – пламъкът запоява парче стъкло, към него мед, а към меда – парче стъкло. После през всичките спойки пробива идеално гладък отвор.

Приложенията на Брауновия газ, чиято свойства граничат с фантастиката, са много. Най-коментираното: кола може

„Има криза от невежество“, твърди нестандартният българин Юл Браун...

Генератор на Браунов газ

да измине 1600 километра (4 пъти разстоянието от София до Варна) с 4 литра вода и 2 браунови батерии, които преобразуват водата в газ. И то – без никакво друго гориво. При демонстрациите се оказва, че пламъкът, който се получава от водорода и кислорода, може да реже стомана, да топи, споява, да изгаря и разгражда токсични отпадъци, да пречиства руда и да суши въглища. Още по-интересното е, че в зависимост от материала, който обработва, пламъкът сам регулира температурата си.

През 1977 и 1978 г. Юл Браун патентова своя газ и генератора за него в Австралия и САЩ. Въпреки огромния научен и медиен интерес, въпреки многото демонстрации, лекции, семинари, откритието не е прието и до днес. Все пак липсва обяснение, защо пламъкът действа избирателно към всеки материал и в каква реакция влиза с него. Хипоте-

зата, че водородът и кислородът се държат не в обичайното си състояние, не стига да обясни това странно поведение, което сякаш е извън химичните и физичните закони.

През 1981 г. Юл Браун основава фирмата „Brown Energy“ в Сидни и започва да прави генератори. През 1984 г. продава първия на Китай, където и досега го използват за изгаряне на радиоактивни отпадъци. Генератори има и в Южна Канада. Производството на единични бройки обаче е скъпо и Браун пуска фючърсни акции. Събира огромна сума, но не я използва рационално. Той разбирал от наука, но не и от бизнес. Освен това бил необщителен, даже параноик – страхувал се да не откраднат изобретението му, затова отказал офертите за съвместна дейност, фирмата му стига до фалит и избухва скандал. В него към излъганите вложители се присъединяват скептичните учени, както и конкурентните газови и автомобилни концерни.

Стига се дотам, че през 1992 г. Юл Браун заминава тайно за САЩ и живее там почти до смъртта си през 1998 г. Умира като последен бедняк в болница в Ръкууд, близо до Сидни, от остра сърдечна и бъбречна недостатъчност. Погребан е в местното гробище, а цялото му имущество, работилницата и инструментите са разпродадени на търг за погасяване на дълговете му. Сроковете за патентите му отдавна са изтекли.

Текстът е препечатан от „Homo sciens“

¹Статията се позовава на материали от Интернет. За съжаление информацията за този български учен е крайно оскъдна и недостатъчна, сякаш е забулена в тайна – бел. авт.

Най-скъпият химичен елемент

Елемент – ЖЕНА

Символ – Fm

Откривател – Адам

Атомна маса – 60 kg, срещат се и изотопи от 40 до 250 kg.

Разпространение: много разпространен.

Физически свойства: Повърхността много често има цветен слой. Топи се при определено въздействие. Неочаквано закипява и се охлажда без

причина. Коефициент на разширение: увеличава се с годините.

Химически свойства: Много добре взаимодейства със Au, Ag, Pt и други благородни метали. Поглъща в големи количества скъпоструващи вещества.

Може да избухне неочаквано. Бързо се насища с етилов спирт.

Активността му варира през различните части на деня.

Употреба: Широко се използва за декоративни цели, особено в скъпи коли. Много добро почистващо и миещо средство. Помага за разпускане и сваляне на стреса..

Качествена реакция: В чист вид порозюва, когато бъде намерен в натурално състояние. Придобива зелена окраска,

когато до него се намира друг образец от същия вид, но с по-високо качество.

Предпазни мерки: При попадане в неопитни ръце представлява сериозна заплаха. Забранява се да имате повече от един образец! Допуска се по-голямо количество образци, но трябва да се държат отделно, за да не взаимодействат помежду си.

Д-р Надя Чернева получи наградата „Золотая муза“

Гл. ас. д-р Надя Чернева – преподавател в Катедрата по руска филология и заместник-декан на Филологическия факултет, е сред лауреатите на XVII награди за изкуства „Золотая муза“, чието връчване се състоя на 31.03.2011 г. в зала „България“. Със същата награда е отличен още един пловдивчанин – Бранимир Филипов, който е преподавател в Езикова гимназия „Иван Вазов“. Д-р Надя Чернева бе наградена в раздел „Образование“ за високи творчески постижения и принос в развитието на руско-българските културни връзки. Тя бе и в престижната компания на световно известния руски актьор и режисьор Армен Джигарханян, който получи наградата „Света София“. Джигарханян е народен артист на СССР и за своите над 250 роли в телевизията и киното е включен в книгата на рекордите „Гинес“ като най-снимания руски актьор. Голямата награда „Золотая муза“ бе присъдена посмъртно на диригента Димитър Манолов. Сред останалите лауреати са режисьорът Бина Харалампиева, певицата Росица Тренкова, генералният директор на Българското национално радио Валерий Тодоров, заместник-директорът на Националната опера и балет Сара-Нора Кръстева, издателят на в. „Дума“ и председател на Националното движение „Русофили“ Николай Малинов и др.

Председател на журито, определило носителите на наградите „Золотая муза“, бе Явор Димитров – директор на

Надя Чернева получи наградата в зала „България“ – София

Софийската филхармония, а в състава му бяха още директорът на Националната опера и балет проф. Пламен Карталов, проф. Йосиф Радионов и проф. Анатолий Кръстев от Националната музикална академия, поетът и издател Андрей Андреев, Ованес Мелик-Пашаев – продуцент, художникът Ставри Калинов, примабалерината академик Красимира Колдамова, главният експерт по образователна политика в Министерството на образованието, младежта и науката Стоянка Почеканска, педагозите русисти доц. д-р Владислав Лесневски и д-р Галина Лилова и др.

Сред носителите на наградата „Золотая муза“ е още един преподавател от Пловдивския университет – доц. д-р Николай Нейчев, който е отличен през 2002 година, а пловдивчанката Маргарита Любомирова е първият носител на наградата, който не е от София.

„Пловдивски университет“

Още веднъж за академик Благовест Сендов

Проф. Николай ВЕЛЧЕВ, катедра ЕКИТ

В брой 2-3 от т.г. на вестник „Пловдивски университет“ беше описана церемонията по удостояването на академик Благовест Сендов със званието „почетен доктор“ на ПУ „Паисий Хилендарски“. Дадената информация сега допълвам с някои пояснения на следните основания. Първо, през есента на далечната 1958 г. като студент-първокурсник по физика, семинарните ми упражнения по Висша алгебра бяха водени от Благовест Сендов – тогава асистент, първа година в Софийския университет (между 1956 и 1958 г. той изпълняваше „общинска служба“, крайно неподходяща за един математик-висшист). Второ, пълните творческо-биографични данни на Благовест Сендов – като

много поучителни, са обсъдени през 2004 г. в една от моите книги на хуманитарна тематика (Н. Борисов, *Още за абсурдните реалности*, Факел, С., 2004, стр. 119). Трето, творческият живот на Благовест Сендов след 1958 г. е запълнен от **5 вида дейности: всяка една от тях първоначално започва от кога „нула“ и достига върхна точка, но по-нататък не същата, а съвсем друга дейност повтаря описания цикъл** – пет пъти подред съгласно приложената Таблица.

Тези данни представям, за да се направи изводът, че житейският творчески път на Благовест Сендов е уникален случай не само за нашата страна, но и за балканския ни регион, може би и извън него!

Част от длъжностите,
които е изпълнявал Благовест Сендов

№	Вид дейност	Длъжност
1	ПРЕПОДАВАТЕЛСКА	асистент, доцент, професор
2	УНИВЕРСИТЕТСКА – РЪКОВОДНА	Ректор, Президент на Международната асоциация на университетите
3	НАУЧНО – РЪКОВОДНА	Председател на Комитета за наука, член-кореспондент, академик, Заместник-председател, Научен секретар, Председател на БАН
4	ОБЩЕСТВЕНА – РЪКОВОДНА	Народен представител в НС, Заместник-председател, Председател на НС
5	ДИПЛОМАТИЧЕСКА РЪКОВОДНА	Посланик

Стипендията за литература на издателство „Пигмалион“

По време на своя среща със студенти, състояла се на 13 октомври 2004 г., издателство „Пигмалион“ учреди стипендия за литературно произведение, създадено от студенти в Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“.

УСЛОВИЯ ЗА УЧАСТИЕ В КОНКУРСА:

За получаване на стипендията могат да кандидатстват всички студенти редовно или задочно обучение от ПУ „Паисий Хилендарски“. Кандидатстването става чрез предаване на литературен текст до 100 стандартни машинописни стра-

ници. Всеки кандидат може да участва само с един текст.

Срокът за предаване на текстовете е до 13 май 2011 г. в издателство „Пигмалион“, ул. „Иван Вазов“ 42, Емилия Маринова, тел.: 623411; 0896 663801.

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ:

Резултатите ще бъдат обявени публично в литературния

салон на фондация „Пигмалион“ – ул. „Иван Вазов“ 42, от представители на издателство „Пигмалион“ и Катедрата по история на литературата и сравнително литературознание.

Стипендията е в размер на 100 лв. месечно за една календарна година.

50 години Пловдивски университет „Паисий Хилендарски“ ПЪРВИЯТ ПСИХОЛОГ НА УНИВЕРСИТЕТА (закъсняла похвала)

Проф. д-р Никола БАЛАБАНОВ

По средата на 60-те години в нашите среди се заговори за някакъв нов преподавател с необикновени способности. Беше привлечен като хоноруван доцент по педагогическа психология, но студентите разказваха, че лекциите му много се различават от традиционните университетски курсове. Освен магията на словото, владее и тайните на хипнозата, която демонстрирал по време на занятията, като водел пациенти в аудиторията. За такива сеанси ние ходехме на представленията на Мистер Сенко – факир номер едно по онова време, а ето, че наш колега беше постигнал неговото изкуство. Това създаваше своеобразен ореол около името

АЗАРЯ ДЖАЛДЕТИ.

Запознах се с него, когато той постъпи на постоянна работа при нас – през 1967 година. В началото запознавството ни се свеждаше до доброжелателни кимвания. И той като мене притежаваше бърза походка и разминаванията ни бяха като при бързи влакове, пътуващи в противоположни посоки. През следващите години обстоятелствата ни сблизиха, но от време-навреме пак се разминавахме – вече не в механичен смисъл.

Доцент Джалдети работи в Университета 17 години и създаде една катедра, която послужи като основа на открития през 1984 г. Педагогически факултет. По ирония на съдбата, но не и без намесата на субективни фактори, точно в годината на създа-

ването на факултета той бе пенсиониран, макар че още можеше да бъде полезен. Потвърждение за това е привличането му по-късно като хоноруван лектор и избирането му за извънреден професор.

Днес, полузабравен заради липсващите у нас традиции за приемственост, професор Джалдети живее със спомените си, затворен между стените на своя апартамент и търси начин да освободи напиралите в него лирични и носталгични откровения.

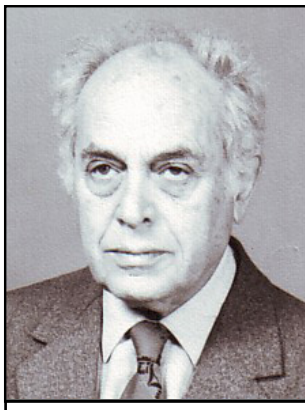
Но за това по-късно. Сега ще разкажа за

ГОДИНИТЕ НА НЕГОВОТО ПРОФЕСИОНАЛНО ИЗГРАЖДАНЕ.

Азаря Бохор Джалдети е роден през 1923 година в Пловдив. През 1943 г. завършва Кралското Италианско училище с отличен успех. За тази и за следващата година не желае да си спомня, споменава само бегло: „С моя Рай изчезна – започнаха тежки, опасни и унижителни условия за еврейското население.“

(Сигурно е полезно някой да припомня за унижителните условия през онези години, защото много историци умислено ги заобикалят.)

През 1951 г. А. Джалдети завършва Медицинския институт в Пловдив, създа-

Проф. Азаря Джалдети

ден като факултет към открития през 1945 г. Пловдивски университет, а от 1 януари 1952 г. постъпва като асистент в катедрата по неврология и психиатрия. За онзи младежки екип на катедрата, в който се включва и Джалдети,

в Алманаха на Медицинския университет от 2010 г. е написано: „Всички са били изяви студенти с многостранни интереси, владеещи чужди езици, почитатели на изкуството, изключително колоритни и творчески личности с много висок интелектуален потенциал.“

Качествата на младия Джалдети напълно се вписват в тази характеристика. Неговото изграждане като специалист и изследовател става под непосредственото ръководство на известния български общественик, философ и педагог проф. Кирил Чолаков. Оценявайки неговия опит, през 1961 г. професорът го включва като съавтор в написването на учебник по психиатрия. По-късно, през 1964-65 г. той има шанса да специализира при световноизвестни специалисти в Москва – академик А. Р. Лурия (един от основателите на невропсихологията) и член-кореспондент С. Л. Рубинщайн.

Благодарение на добрата си подготовка, А. Джалдети участва в създаването на пловдивската психиатрична школа и основава първата в страната лаборатория по психопатология и невропсихология. Той чете

и първите лекции по медицинска психология в Пловдив. По повод 55-годишнината на катедрата по психиатрия (2008 г.) нейният ръководител проф. Н. Маджиров пише: „Професор Джалдети постави основите на експерименталната психологична лаборатория не само в катедрата, но и в страната ни. Той за първи път у нас въвежда невропсихологично изследване на неврологично болни... Проф. Джалдети владее тайните на лечебната хипноза и имаше изключителни лекторски умения... Лекциите му по психология пред студентите бяха много ерудирани, интересни и различни от лекциите на останалите лектори. Студентите го слушаха с интерес, аудиторията винаги беше пълна... Лекторските му умения са легенда и до днес.“

През 60-те години, освен с преподавателска и изследователска дейност, А. Джалдети активно се занимава с популяризиране на постиженията на медицината. Слушал съм, че е изнесъл стотици, дори хиляди беседи в различни клубове в града и окръга. Намерил е време да напише и две много интересни книжки: „Чудният свят на нашите сънища“ (1964 г.) и „Доброто настроение и смехът – защита от нервни разстройства“ (1966 г.) През 1965 г. А. Джалдети се хабилитира, а след две години се прехвърля на работа в нашия Университет (по онова време Висш педагогически институт). Изглежда е решил да направи завой в кариерата си, като се посвети на

➤ от стр. 8

ПЕДАГОГИЧЕСКАТА ПСИХОЛОГИЯ.

С посочените в началото дарования на лектор, психолог и хипнотизатор, той бързо доби популярност на неординарен преподавател и още през следващата година беше въввлечен в административния и обществен живот на Университета. През 1968 г. беше избран за ръководител на катедра „Марксизъм-Ленинизъм“ (поради липса на хабилитирани преподаватели по идеологическите дисциплини), а след това и за председател на вузовската профорганизация. Като такъв беше включен в състава на вузовския партийен комитет, чийто секретар бях аз. Това ни даваше възможност за общуване и спорове, в които не винаги бяхме на едно мнение. Споменатите в началото „разминавания“ се проявиха именно през онези години. Доц. Джалдети винаги откровено изказваше своето мнение и го отстояваше в споровете. Правотата на някои от неговите изказвания осъзнах по-късно.

Паметни за мен и за нашите отношения са останали десетина септемврийски дни на 1969 г. Малка делегация, съставена от ректора, доц. Ст. Иванов, доц. Джалдети и аз, гостувахме на побратимения Московски педагогически институт. В лицето на неговия ректор А. А. Кашутин (всички се обръщаха към него с типичното руско „Сан Санич“) имяхме чудесен домакин. Той не само ни запозна с института и московските забележителности, но ни осигури тридневно посещение на Новосибирск с добилия популярност „Академгородок“ и още толкова дни разходка до легендарния Сталинград (сега Волгоград).

През всичките тези дни аз и доц. Джалдети бяхме настанявани в една стая по хотелите и имяхме възможност

много и полезно да общуваме, да споделяме впечатленията си, отново да спорим и... много да се смеем. Освен с интелекта си доц. Джалдети блестеше и с остроумията си, с неповторимото си чувство за хумор. Харесвах неговия бодър дух и емоционален характер, находчивостта му и способността да иронизира, включително и себе си. Виждах в него един приятен събеседник и ерудиран колега.

Именно затова, през 1972 г. като заместник-ректор по учебната част подкрепих идеята на доц. Джелдети да се обединят в една катедра всички сектори по методика на обучението с преподавателите по педагогика и психология. Аз бях убеден в необходимостта от „психологизиране“ на педагогическите науки, в това число и на частните методики. Така беше създадена най-голямата по онова време катедра, ръководена в продължение на повече от десет години от доц. Джалдети.

Нямам впечатление, че идеята за „психологизиране“ се осъществи. Струва ми се, че основната причина за това беше в интелектуалното несходство на доц. Джалдети с много от членовете на катедрата. В административен план обаче бяха взети мерки за подобряване организацията за провеждането на педагогическата практика на студентите. По инициатива и с активното участие на катедрата беше поставено начало на някои традиции, свързани с тази практика – тържествено изпращане на студентите в училищата и задължително посрещане и обсъждане на тяхната дейност.

През този период доц. Джалдети направи някои успешни опити за взаимодействие с колеги от природните специалности, вънасяйки своя принос като специалист по психология. Съвместно с физиците Д. Иванов (днес професор, ръково-

дител на Катедрата по методика на обучението по физика), Х. Поневски и С. Димкин разработиха последователно: прибор за определяне на времевите интервали, апарат за измерване на зрително-двигателната координация и вниманието, както и прибор за изследване на някои аспекти на мисленето. От заглавията на статиите за тези разработки, публикувани в нашите годишници, става ясна психофизическата насоченост на изследванията, провеждани с тези прибори.

С доц. Б. Матеева и доц. И. Божкова – преподаватели по методика на обучението по химия – доц. Джалдети разработи редица проблеми, свързани с формиране на някои основни понятия в химията, управлението на този процес, както и степента на тяхното усвояване. Своя дългогодишен преподавателски опит той обобщи в учебници по Педагогическа психология, издадени през 1974 и 1982 год. съвместно с неговия млад колега Веселин Василев (понастоящем професор). По-късно двамата продължиха своето успешно сътрудничество, което се реализира в обогатяване на психологичния модел на рефлексивния процес с нови съставки – един сериозен научен принос.

През 1984 г. в Пловдивския университет беше разкрит педагогически факултет, в чиято структура ръководената дотогава катедра от доц. Джалдети се вгради като основополагаща (от гледна точка на педагогическите науки). Трябва да се съжалева, че вместо да се предостави възможност на утвърдения педагог да разгърне своите потенциални възможности и предаде своя опит на постъпващите десетки млади колеги, той бе пенсиониран. Приятни изключения в годините след неговото пенсиониране могат да се смятат привличането му като съавтор на учебник по психоло-

гия за средните общообразователни училища (1992 и 1995 г.), както и избирането му за извънреден професор през 2002 г. в Юридическия факултет.

През тези години проф. Джалдети още повече разшири диапазона на своята преподавателска дейност като изнесе нови лекционни курсове: по етнопсихология (за филолози) по юридическа психология и психиатрия.

Дали подвластни на суетата на ежедневието, дали „верни“ на традицията да забравяме предшествениците си, през последните години много рядко сме се виждали с проф. Джалдети. Той ми гостува 2-3 пъти в кабинета, разменихме си някои авторски книжки и толкова. Не съм сигурен, но мисля, че само професорите Асен Карталов и Веселин Василев понякога го навещават и му оказват внимание.

Напоследък открих една друга дарба у проф. Джалдети. Оказва се, че пишел стихове още от ученическите си години, някои от които с псевдонима „Правдолюб“ са били публикувани в престижното списание „Българска реч“. През последните години той продължава да публикува. Прочетох някои от тях и останах развълнуван от автобиографичния им характер. В стихотворенията „Проза“ и „Дъбът“ прозира еднообразното съществуване на автора през последните години и алегорията със съдбата на могъщото дърво, подслонило приживе много птици, но вече повалено и „глухо за закъснелите похвали“. Тази статия – също една „закъсняла Похвала“, е написана с надеждата, че професорът, а и колегите, които го помнят, няма да останат глухи за нея.

50-годишният юбилей на Пловдивския университет е подходящ повод да окажем уважение и признателност към нашите колеги, достигнали почетна възраст, сред които е и професор Азаря Джалдети.

Зараждането на университетите.

Училищата от XII столетие

След кръстоносните походи и с увеличаването на градовете през XI в. в Европа грамотните хора стават все по-необходими. Появяват се интелектуалци като едни от майсторите, които се въдворяват в тях под влияние на разделението на труда. По-рано на една такава действителна специализация на хората е съответствало разделението на класове: тези, които се молят, са клирици; тези, които защитават – благородници; тези, които работят – селяни. Селянинът, който обработва земята, е едновременно и занаятчия. Воинът благородник наред с това е и собственик, и съдия, и управник. Клириците – преди всичко монасите – често са изпълнявали всички тези задължения, взети заедно. Духовната работа била само една от сферите на техните занимания. Тя не била самоцел, а се подчинявала на правилата на живот, посветен на Бога. Живеейки в манастири, те били също и преподаватели, учени, писатели. Но това било нещо преходно и вторично за монаха. Даже онези от тях, в които се откривали интелектуалците на идните столетия, все още не били такива.

Книгите през тази епоха били лукс. Времето, което било необходимо за преписването, за усъвършенстването на писането, за украсяването им с цялото възможно великолепие за двореца и за няколко светски „магнати“, говори за минималния оборот на книгите в онези времена. Освен това, тези книги се създават не за да бъдат четени. Те ще останат в скровищниците на църквите или на богатите частни лица. Това били преди всичко икономически, а не духовни ценности.

Да извършат нещо ново, да станат нови хора – това били целите на интелектуалците от XII век. Били нови, съвременни и отлично се справяли с тази задача. Но от онези нови, които не оспорвали древните, а напротив – подражавали им, черпили от тях идеи, крепко стояли на раменете им. „От тъмнината на невежеството към светлината на науката не можеш се вдигна, ако не препрочетеш с най-жива любов трудовете на Древните“

В няколко последователни броя ще проследим накратко историята на зараждането на университетите в Европа и ще ви запознаем с част от традициите в някои от висшите училища по света. Във връзка с предстоящата 50-годишнина се надяваме колегите от Пловдивския университет да припомнят имената и делото на хора, оставили ярка следа в историята на университета, или да споделят някои възникнали и вече утвърдени традиции както за нашата алма матер, така и за отделните факултети.

Студенти от Болонския университет. Миниатюра от 1497 г.

– пише Пиер дьо Блуа.

Училищата към манастирите, разбира се, най-вече били „вътрешни“, предназначени за младите монаси и за тези, които се готвели да приемат монашеско пострижение, въпреки че някои манастири имали също и „външни“ училища. В XI в. някои манастирски училища, например това в Бек, привличат ученици от различни краища. Катедралните училища също били клерикални, т.е. занимавали се с обучение на клирици, принадлежащи към различни религиозни ордени. През XII в. някои от тези училища били знаменити образователни центрове – например Шартърската и Парижката школа. Появили се и извънцърковни училища, а преподавателите в тях – магистри – живеели за сметка на обучавашите се. В първата половина на XII в. процъфтявало училището в Оксфорд, където Робърт Палън (по-късно кардинал) четел лекции по богословие, а след това той се преместил в Париж.

Юристът Вакарий Ломбардски, който в средата на века пристигнал в Йорк, впоследствие преподавал в Оксфорд. А що се отнася до Париж, то през целия XII в. парижките училища постепенно минавали на преден план и вече привличали учители и ученици от други градове. Болоня, Париж и Оксфорд стават след това знаменити университетски центрове.

УНИВЕРСИТЕТИ И УНИВЕРСИТЕТСКИ ОБЕДИНЕНИЯ

През XII в. съществували училища, които привличали студенти не само от близките краища и местности, но и от чужбина. Освен това в училищата работели често и преподаватели от различни националности. Някои от училищата, организирани на международна основа, спирани да съществуват, а други станали университети. Терминът *университет* (*universitas*) отначало означавал общо всички професори и

студенти, обучаващи и учащи се в даден център. Първоначалната употреба на този термин, очевидно, не съответствала на съвременния му смисъл. С течение на времето обаче някои центрове на науката, които имали богословски, правен или медицински факултет, станали университети в друг, по-различен смисъл: те имали харти, устави и доказани форми на управление, а професорите в тях имали правото да преподават навсякъде. Професорите в Болоня например полагали клетва, че няма да оставят своя университет заради по-удобни и по-добре платени постове. Но това местно ограничение не се разпростирало над общото право.

Ако трябва да кажем няколко думи и за най-старите средновековни университети, то присъждането на грамота от страна на папската, императорската или кралската власт не винаги означавало, че по-рано там не е имало учреждение, което с пълно право можело да се нарече университет. И в такива случаи е много трудно да се установи точната дата, когато е основана тази алма матер. Парижкят университет прераснал в такъв от катедрално училище към църквата „Парижката Света Богородица“ и макар че като година на основаването му често се споменава 1215 г., когато уставите му са утвърдени от папския легат Робер дьо Куркон, е известно, че тези устави са съществували и по-рано. Университетът в Оксфорд е признат за такъв през 1214 г., а университетът в Кеймбридж – малко по-късно. Твърди се, че университетът в Кеймбридж се образувал след преминаването на студенти от Оксфорд през 1209 г. Но не е изключено там и по-рано да е съществувало училище или няколко училища. Процъфтяващото медицинско училище в Монпелие е станало университет в началото на XIII в., докато университетът в Тулуза е бил учреден от папската власт през 1220 г. През същата година в Испания по заповед на краля е основан университетът в Саламанка.

Отборът на Физическия факултет е победителят в „Аз знам повече“

Анна ГЕНОВА

На 30 март във 2-ра аула на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ за трета поредна година се проведе Междуфакултетното състезание „Аз знам повече“, организирано от Студентския съвет на ПУ. Водещи на събитието бяха Стефан Иванов и Таня Алваджиева, специалност „Актьорство за драматичен театър“. На състезанието присъстваха повече от 250 души публика, сред които имаше и много специални гости – ректорът доц. д-р Запрян Козлуджов, заместник-кметът на Община Пловдив Георги Титюков, Лилия Еленкова – представител на Асоциацията за подпомагане на академичната общност (АПАО), разбира се не на последно място – водещият на „Минута е много“ Петър Вучков и дългогодишният редактор на телевизионното предаване Нина Бенева.

Превърналото се вече в традиция за студентите на ПУ състезание има за цел да покаже знанията на участниците извън изучаваните от тях области. Според регламента 9 отбора се състезават в 3 кръга. В първи кръг на участниците се задават въпроси с отворен отговор от

Участници в състезанието и организаторите от Студентския съвет на ПУ

областите на изучаваното във всички факултети, като последният въпрос по традиция е Въпросът на Ректора. След първи кръг отпадат трите отбора с най-малко точки. Във втори кръг шестте останали отбора отговарят на три различни по трудност въпроса, като нямат право да избират такива от своя факултет. След този кръг отново отпадат трите отбора с най-малко точки. До последния, трети кръг, достигнаха отборите на Филологическия факултет, Факултета по математика и информатика и Физическия факултет. Те трябваше да отговарят на логически задачи и в крайна сметка победител стана Физическият факултет, а второ и трето място съответно

заеха Филологическият факултет и Факултета по математика и информатика. Всички въпроси бяха оценявани стриктно от многоуважаваното жури от преподаватели в състав: председател на журито – доц. д-р Илия Макрелов – Факултета по математика и информатика, проф. д-р Веселин Василев – Педагогически факултет, доц. д-р Маргарита Дончева – Факултет по икономически и социални науки, гл. ас. д-р Люба Панайотова – Юридически факултет, и доц. д-р Румен Младенов – Биологически факултет.

За всички участници имаше награди, осигурени от спонсорите на състезанието – *Девин, Девин Fresh*, издателствата *„Жанет-45“* и *„Хермес“*, Асоциа-

ция за подпомагане на академичната общност, а за победителите на първите три места освен другите награди Студентският съвет бе осигурил и парични награди, купи и медали. Награди имаше и за публиката, за верен отговор на специалните въпроси на Студентския съвет. Водещият на „Минута е много“ също бе подготвил няколко въпроса с награди към участниците и публиката, свързани с Пловдивския университет и град Пловдив.

Всички останаха доволни от приятните емоции, интересните въпроси и атрактивните награди. Нашият екип с огромно удоволствие работи по проекта. Смятам, че Междуфакултетното състезание „Аз знам повече“ се налага като традиция в Пловдивския университет и всяка година надграждаме направеното преди, затова и става все по-интересно за студенти и преподаватели. Имаме идея за другата година да се разрасне до междууниверситетско състезание за град Пловдив. Честито на заслужилите победители, а победените могат само да се амбицират да се представят по-добре за следващото състезание.

➔ от стр. 10

В такива университети (като Парижкия и Оксфордския) се оформила система от колегии, които били контролирани от доктори или преподаватели. На юг от Алпите, в университета в Болоня, виждаме друга ситуация: ректорът бил студент, който осъществявал контрола. Донякъде това се обяснява и от факта, че преподавателите били назначавани и получавали заплатата от градските власти, докато повечето от студентите не били градски жители и те били готови да защитават правата си.

Курсът на обучение бил разчетен за по-дълъг срок, но тогава университетите посещавали по-млади студенти в сравнение с наши дни. През XIII в. в Париж студентите отначало се обучавали шест години във факул-

тета по изкуства. Студентът е можел да стане „бакалавър“ и да помага при обучението на другите, но не можел да започне самият той да преподава, докато не навърши 20 години. Съдържанието на учебния курс запълвали „свободните изкуства“, литература практически не се изучавало, но затова голямо внимание се отделяло на граматиката. Под логика, разбира се, най-вече се имало предвид логиката на Аристотел.

Богословие отначало се преподавало осем години, но се забелязвала тенденция към удължаване на курса. След като завършвал факултета по изкуства и няколко години преподавал, студентът посвещавал четири години на изучаване на Библията и две – на изучаването на „Сентенциите“ на Петър Ломбардски. След това можел да стане бакалавър и две годи-

ни да чете лекции за Библията, а една – за „Сентенциите“. Степените „магистър“ или „доктор“ получавал след още 4-5 години.

Някои студенти устоявали на това продължително обучение с надежда да се издигнат по църковната лествица. Но самият учебен курс бил явно ориентиран към създаването на бъдещи преподаватели – учители или професори. И тъй като изучаването на „изкуствата“ проправяло път на по-високите науки и теологията, която се смятала за царица на всички науки, то получаването на степента *магистър* или *доктор по богословие* се смятало за връх в академичната кариера. От това става ясно защо най-изтъкнатите средновековни мислители били теолози.

Основна форма при обучението е била лекцията, която

първоначално представлявала четене на текст, съпроводен от разяснения и забележки, но постепенно тя ставала по-свободна и внимателно обмислена. Освен това диспутите били неразделна част от университетския живот. Обсъждането на „спорните въпроси“ е протичало по следния начин: първо бил формулиран проблемът, после се излагали и се обосновавали различни или противоположни мнения и студентът отговарял, след което професорът давал своето решение. Няколко пъти в годината се организирали по-свободни обсъждания, които били открити за преподаватели, студенти и гости, и на тях се дискутирали всякакви въпроси. Именно това били известните диспути.

**Превод от руски:
Енчо Тилев**

Добре дошли в България!

„Европа ли? Европа, я!“: Българският калейдоскоп на Живко Иванов

Йордан Костурков

Живко Иванов е от онези модерни литературни изследователи, които човек чете с истинска естетическа наслада. Той не само проучва литературните явления, но и обича литературата. Своите наблюдения и преценки Ж. Иванов поднася артистично, с жив и образен език, с парадокси, афоризми и богати реторически похвати. Неговите студенти и читатели не могат да останат безразлични към авторите, които той преподава, за които пише.

В оригиналния му сборник, в който миниатюрите са наречени като в калейдоскоп или пъзел, стилът на Живко Иванов е същият, като поради характера на темите, той е много по-диалогичен, вместо да размишлява или дори просто да разказва, той говори. Така бих описал стила му, като не мога да реша дали той пише толкова леко и увлекателно само защото това му се удава и това обича да прави, или защото самите му теми са толкова интересни, интригуващи, по-интересни и по-интригуващи, отколкото ние ги забелязваме в истинския живот.

Авторът е създавал тези миниатюри в продължение на шест години – като е успял впечатляващо да запази типичната композиция, тон, подход и цялостна техника на разказа. Миниатюрите на Ж. Иванов са като по каноните на жанра – с достатъчен обем, с достатъчна недоизказаност и завършеност в същото време. В продължение на тези шест години той си е спечелил стотици читатели, които, сигурен съм, ще съпреживеят отново удоволствието да ги прочетат.

В сборника Живко Иванов е подредил миниатюрите си тематично и така ги е изградил в своеобразен сюжет – изкушавам се да коментирам: сякаш е получил вдъхновение то си от „Хазарския речник“ на своя сръбски учител Милорад Павич, под чието ръководство е специализирал в Нови Сад.

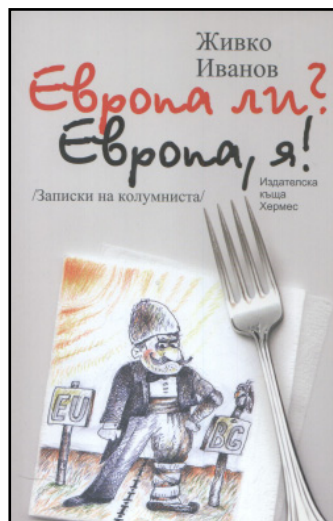
Литературният учител на

Живко Иванов, обаче, е по-скоро Алеко Константинов – макар хабилитационният му труд да е върху „Бай Ганьо“, концепцията за литературните миниатюри в „Европа ли? Европа, я!“ е тази на фейлетоните на големия наш писател, които днес, когато конюнктурността им, доколкото я има, или злободневността им, напълно са забравени и изгубени (което по никакъв начин не се отразява на актуалността им), и те са останали като истински портрети по народопсихология. Фактически самият принцип на композирането е същият.

При Живко Иванов читателят се раздвоява от това, дали по-важен е сюжетът, или самият разказ, а може би създаването на този общ портрет на автор, читател и всеки един от нас, това своеобразно превъплъщаване, включване, премахване на границите.

Афористичната проза на „Европа ли? Европа, я!“ органично свързва повествователната техника с живата история, но също и с философски внушения (подхвърлени ненавратливо почти като на шега), с една богата култура, разгледана или неразгледана от читателите, обогатяваща го с една непринудена интелектуалност, като някаква проекция на собственото му желание да коментира.

Европа (Европейският съюз), всички щуротии, които тарикати политици, бизнесмени, недоучени икономисти, социолози и политолози, и

какви ли не мошеници, измамници, „наши и чужди“, стовариха върху бедния ни народ с единствен резултат да го доведат до просешка тояга и да го накарат да намрази капитализма: това са част от темите на „Европа ли? Европа, я?“. Читателите (и героите) на Живко Иванов, обаче, „не са вчерашни“, не са затворени в балканската си „долина“, но са обречени на безизходица, от която може да ги изважда единствено чувството им за хумор (и това на автора), или някаква историческа надежда и изпитаното оръжие за пасивна съпротива, което използват вече седемдесет, плюс петдесет, плюс двадесет години. Затова и така непревременно ще звучи на всеки друг език фразата от заглавието на сборника с миниатюри на Живко Иванов – „Европа ли? Европа, я!“.

Текстовете – както академичните, така и популярните, публицистичните (какви то са миниатюрите в „Европа ли? Европа, я!“ на Живко Иванов са издържани в романтичен дух, но са написани и с ирония, което обикновено асоциираме с „чистата“ художествена проза. В творческия инструментариум на автора можем да намерим всякакви стилистични

похвати на прозата – от иронията и сарказма до лиричното и философското обобщение.

Темите на сборника „Европа ли? Европа, я!“ са битови, злободневни – но удивително трайни и сериозни като наблюдения, сякаш изблиците от „злобата на деня“ са застинали в една перманентна характеристика на нацията, в културна специфика, която можем да прочетем с отчужденост, с присмех и глума, без да осъзнаваме често, че се смеем на себе си.

Като сериозен изследовател на Алеко Константинов, Живко Иванов дръзва с опит да повтори метода на „своя“ автор и да стигне като него до раздвоение на съзнанието, до смесена реакция на неразумен възторг, отвращение и нравствена ненавист на читателя. Кой прочит на Живко Иванов е негов, кой е наш, кои сме ние? Не задаваме ли тези въпроси и към Щастливца?

Това не са хипотетични разсъждения, защото те се основават на реакциите на читателите на публикациите, на коментарите в публичното представяне на книгата.

Макар в заглавието да стои Европа, това е, разбира се, книга за България, героите сме ние, делата са наши, езикът на автора, силно индивидуален, но отразяващ националното мислене, е разпознаваемо този на българина.

Европа, част от която сме, е нещо извън нас, предмет на идеализация и натурализъм. Това е „Европата“ на скептично ентусиазираните Вазови чичовци и... на нашите лелки. В тази, несъздадена от Живко Иванов България/Европа, животът е като навсякъде около нас, всеки има такава Европа/България.

Ядрената енергетика – след Чернобил и аварията в японската АЕЦ Фукушима

В Пловдивския университет се проведе семинар на тема „Проблемите на ядрената енергетика 25 години след Чернобил и последиците от аварията във Фукушима“, организиран по инициатива на Българското ядрено дружество и Физическия факултет. Целта на семинара беше да се разяснят пред широката общественост причините за тези две трагични събития и опасността от изграждането на един прекалено негативен образ на ядрената енергетика.

За съжаление, само броени дни преди тъжния юбилей на чернобилската авария (26 април 1986 г.) се случиха земетресение и цунами в Япония, които бяха последвани от разрушенията и изпускането на радиация в АЕЦ Фукушима 1. Тези събития отново дадоха повод светът да заговори за ядрената енергетика, за нейната безопасност, за възможността да бъде заместена от алтернативни източници, цената, която трябва да бъде платена в буквалния и в преносния смисъл.

Първият лектор беше доц. д-р Павлин Грудев от Института по ядрени изследвания и ядрена енергетика, който разгледа в подробности причините за аварията във Фукушима, където се използват така наречените „кипящи“ реактори, от същия тип са и реакторите в Чернобил. Той проследи в технологичен план състоянието на централата към момента и евентуалните последици при различни варианти. Фукушима 1

е пусната в експлоатация през 1971 г. и в нея няма предвидени пасивни защиты за разлика от по-новите реактори, които не са почувствали последиците от земетресението и цунами. При по-новите реактори има защиты, които спомагат натрупания водород при авария в реактора да не избухва, както стана в Япония, а се превръща отново във вода.

Доц. Грудев показва и различни компютърни модели на ядрени аварии, симулации, в които са заложени технически проблеми, природни явления, операторски грешки и др, както и възможностите за технологична защита при възникване на такива ситуации.

Вторият доклад бе на специалист по радиационна защита проф. д-м.н. Георги Василев, който е и автор на книгата „Ядрената енергетика след Чернобил, по време на Фукушима и след това“. Проф. Василев тръгна от формулировката и степените за ядрена авария, отбелязвайки, че през годините е имало и

други сериозни аварии и радиоактивно замърсяване, но те са останали встрани от обществен интерес, докато Чернобил се превърна в разделителна линия за ядрената енергетика. Последните 25 години се характеризират с различно отношение след чернобилската авария: 1986-1990 г. от ядрена енергетика се отказват напълно Гърция, Австрия, Италия и др.; 1990-2000 – изучаване на последиците след Чернобил, след 2000 г. идва ядрен ренесанс – Турция, Индия, Аржентина и други страни започват да строят ядрени централи. Проф. Василев направи и сравнение между аварията в Чернобил и Фукушима и реакцията при тях. Докато при първия случай става дума за недостатъци на реакторите, човешки грешки, ниска култура на безопасност, погрешна държавна политика, в Япония имаме земетресение от 9-та степен, цунами с височина на вълната от 25 метра,

бърза реакция на специалистите и правителството, подробна и явна информация за пораженията и необходимите предпазни мерки.

Изводите на двамата лектори, а и на други изказали се, бяха, че на този етап човечеството не може да мине без мирния атом, но същевременно трябва да се направи много сериозно преразглеждане на нещата, свързани с безопасността, нови поколения реактори, и отпускане на значителни средства за разработване на реактори с термоядрен синтез. Не трябва да се пренебрегват алтернативните източници на енергия, но трябва да се отчитат и техните минуси – замърсяване при ТЕЦ-овете, работещи на въглища, нарушаването на екосистемите при БЕЦ и пътищата за миграция на прелетните птици при ветрогенераторите. На този етап, както отбеляза проф. Василев, единствената алтернатива на ядрената енергетика е безопасната ядрена енергетика. Затова специалистите трябва по-активно и сред по-широк кръг от обществото да провеждат разяснителни кампании за естеството, предимствата и недостатъците при използването на „мирния“ атом.

„Пловдивски университет“

➔ от стр. 12

Образно книгата на Ж. Иванов е като една огромна българска софра в провинциалния ресторант, на която не толкова се поръчва на сервитьора, а сме си донесли и „от домашното“. На тази софра се мечтае без поезия или романтика, там долари и евро са в „бонове“, колите са стари, но „йевтини“, младите не са „юпити“, а пътят от „Асково до Арманли е все хасфалт“.

Един съименник на автора, талантливият писател и журналист Живко Желев, от същия край (Чирпан – Стара Загора),

Добре дошли в България!

веднъж ме возеше на новата си кола и ми даде да чета вестника, който издаваше във формат А4, като в характерния стил обясни колко по-лесно се чете в кола този формат (еквивалент на днешните таблети). Живко Иванов, носител на наградата „Христо Г. Данов“ за електронно издание през 2002 година, по подобен начин смяташе, че времето на „книжната“ книга е отминало. Когато, обаче, с Желев си купихме мекици с пудра захар, модерният формат не се оказа удобен. Таблетите

също не могат да са полезни. „Нашу лошу нема“, но ние продължаваме да ядем кифли, мекици, баници и да пием боза. Даже наричаме момичетата жаргонно с тези кулинарни имена. Това сме ние и дори и в този смисъл историите на Живко Иванов са напълно български, колкото и да искаме това да не е така.

Калейдоскопичният жанр на автора не се изчерпва с успеха на отделните анекдотични и афористични миниатюри. „Стъкълцата“ от живота в прозата на автора изграж-

дат един по-голям текст, създаден фрагментарно, но споен от общо чувство, от диалогичен стил и от желанието на Ж. Иванов да разказва тази голяма история за „малка“ България. Някога Георги Мишев умееше да го прави в своята художествена проза.

„Европа ли? Европа, я!“ е книга, която, без това да е специално замислено, ни разсмива и натъжава, в нея отчаянието може да се прочете като оптимизъм, а оптимизмът като пародия. „Европа ли? Европа, я!“ е книга, която сякаш вече сме чели, но трябва пак да прочетем.

Тържествено честване на 50-годишнината от първия полет на човек в космоса

Гл. ас. д-р Милена СТОЙКОВА

На 12.04.2011 г. Центърът за руски език и култура при Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ отбеляза с тържествено събрание 50-годишнината от първия полет на човек в космоса. Събитието се проведе под патронажа на кмета на град Пловдив г-н Славчо Атанасов и с подкрепата на почетния консул на Руската федерация в Пловдив г-н Георги Гергов.

В препълнената зала „България“ на Конгресния център на Международен панаир Пловдив деца, участвали в Националния конкурс за детска рисунка „Първи в космоса“, средношколци и студенти, състезавали се в Националните конкурси за есе на тема „Космос – територия на бъдещето“ („Космосът – територия на бъдещето“) и за мултимедийна презентация „Човекът и Космосът“, очакваха резултатите от обявената от Центъра за руски език и култура инициатива, подкрепяни от своите съученици, състуденти, родители, близки и приятели, преподаватели и ръководители, граждани.

Почетни гости на Тържественото събрание бяха: Ректорът на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ доц. д-р Запрян Козлуджов, заместник-кметът по европейски политики и социални дейности на община Пловдив г-н Георги Търновалийски, военният аташе на Руската федерация в Република България полковник Александър Ситников, командирът на Авиобазата Граф Игнатиево бригаден генерал Цанко Стойков, директори на училищата-участници в проведените конкурси.

В приветственото си слово ректорът на Пловдивския университет доц. д-р З. Козлуджов изрази задоволство от активността на младите хора в стартираната от Фонд „Русский мир“ световна културна акция „Первия в Космоса“, като ги поздрави с успеха им и пожела покоряване на нови върхове.

От името на Кмета на град Пловдив заместник-кметът г-н Г. Търновалийски поздрави събралите се в залата, като изтъкна актуалността и ценността на подобна проява предвид обявяването от ООН на 12 април за Международен ден на първия полет на човек в космоса.

Студенти, ученици, учители бяха изпълнили зала „България“ на Панаира. На преден план са официалните гости

Полковник А. Ситников пожела на младите хора, които се възмущават от космическото пространство, да имат дързостта да го покорят.

Директорът на Центъра д-р Надя Чернева прочете Поздравителен адрес от извънредния и пълномощен посланик на РФ в България Юрий Исаков, представи осъществените от Центъра прояви и благодари на участниците в тях.

Програмата продължи с проекция на филма, разпространен от Фонд „Русский мир“, за живота и успехите на Юрий Гагарин.

Най-нетърпеливо очакваната част от събранието бе тържественото връчване на наградите на лауреатите в обявените конкурси. Наградите и грамотите връчиха заместник-кметът г-н Г. Търновалийски и доц. д-р З. Козлуджов.

Победителката в конкурса за есе Елица Миланова, студентка във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, първи курс в специалността Приложна лингвистика с руски език и китайски език, и член на Лингвистичния клуб „Проф. Борис Симеонов“ към Филологическия факултет на Пловдивския университет, прочете есето си.

Последва презентация на

спечелили първо място мултимедийен проект на Анета Колева, студентка от втори курс, специалност Информатика в Пловдивския университет.

Грамоти за активно участие на ученици от поверените им

Юрий Гагарин

СОУ „П. К. Яворов“.

С почетни грамоти бяха отличени и доц. д-р Иван Попов от Физическия факултет за цикъла лекции на тема „Астрономията – от древността до наши дни“, бригаден генерал Цанко Стойков за активно сътрудничество на Авиобазата Граф Игнатиево с Центъра за руски език и култура и по случай 60-годишнината на Авиобазата.

Водещите на тържеството – Ирина Кожухарова и Никола Чомбаслиев, студенти от специалност Руска филология, благодариха на присъстващите за вниманието.

Тържеството завърши с поднасяне на цветя и венци на обновената за юбилейното честване паметна плоча на Юрий Гагарин.

КОСМОСЪТ –

Елица МИЛАНОВА

Нощем, когато наоколо царят тъмнина и тишина, хиляди хора устремяват взор към звездите. Те са толкова далечни, а в същото време толкова близо. Може би не ще ги достигнеш с ръце, но със сърце...

Изведнъж дребните, ежедневни грижи се разтварят в пространството и изчезват. Смотата напуска човек, та нали не си единственият, който гледа небето, а споделяш този миг със стотици, подобни на теб мечтатели по цял свят. Животът се оба-

гря в нови, неведоми краски и започваш да разбираш смисъла му, макар и не с ума, а с душата си. Най-същественото е усещането, че ключът към вселенските загадки се крие в самия теб. Но защо космосът привлича така силно хората още от дълбока древност? Само със своята необятност и загадъчност ли? Може би той им дава криле, за да не се страхуват да летят, събужда у тях отдавна забравеното чувство на свобода и по детски чистата вяра в чудеса. А може би причината се крие в неразрив-

Първата от „Срещи в сряда“ беше с Петър Курумбашев

Встъпителната проява на създадения през тази учебна година Дискусионен клуб „Срещи в сряда“, в който са се включили студенти от специалност Политология, беше с участието на народния представител Петър Курумбашев, който е сред номинираните от БСП кандидати за президент. Един от емблематичните участници в създаденото веднага след 10 ноември 1989 г. студентско телевизионно предаване „Ку-ку“ гостува в Пловдивския университет в качеството си на политик. Гостът бе представен от ректора доц. д-р Запрян Козлуджов, който направи и въведението към темата „Отговорността да се говори свободно“.

В експозето си, което целеше да заостри вниманието на студентите върху определени проблеми, свързани със свободата на словото и личността като цяло, Курумбашев се спря на същността на гражданското общество и доколко го има в България, защо студентите не са сред най-активните социални групи в обществото. Тук веднага бе репликиран от доц. Козлуджов, който даде обратния пример със студентите от ПУ, които

изключително активно се включиха преди две години под различни форми в борбата за терена, върху който ще се строят студентските общежития, учебен корпус и спортна зала. Което доказва, че когато студентите имат ясна идея и цел пред себе си, те биха действали единно и активно.

Петър Курумбашев запита и защо сме се отказали да изграждаме и общество на знанието, при положение, че страната ни е имала много добра образователна система, а сега сме заплашени от бум на неграмотността. Той даде пример с Израел, където науката има подкрепата на държавата, която инвестира в знанието и модернизацията във всички области.

Другият реторичен въпрос беше дали сме общество на солидарността и примерът от миналото беше свързан със спасението на българските евреи по време на Втората световна война.

В последвалата дискусия студентите поставиха интересни въпроси и доразвиха от своята гледна точка някои от тезите на Курумбашев.

„Пловдивски университет“

Дванадесет студенти и докторанти от ПУ участваха в международна конференция във Велико Търново

Виолета ГЕОРГИЕВА

Великотърновският университет „Св. св. Кирил и Методий“ посрещна гости от Пловдив на 14 и 15 април. Поводът, възпитаниците на Пловдивския университет „Паисий Хилендарски“ да посетят старата столица, бе организираната от Студентския съвет при ВТУ Балканистична конференция с международно участие, посветена на 1135 години от рождението на св. Иван Рилски и 1330 години от основаването на Дунавска България. Идеята на конференцията бе да обхване широк творчески спектър – история, литература, езици, фолклор и др., и очакванията на пловдивските участници за тематично разнообразие бяха оправдани. Освен представителите на ВТУ и ПУ събитието уважиха и студенти и учени от РУ „Ангел Кънчев“, СУ „Св. Климент Охридски“, Института за етнология и фолклористика с Етнографски музей – БАН, Асоциация „Онгъл“, Университетът в Лодз, Полша, Университетът ELTE, Будапеща, University of Korca, Albania. Конференцията бе прекрасен повод за

запознанства и срещи с изкушени от науката нови хора, както и удобна възможност за разходка в богатия на история град. Пловдивският университет отчете значително присъствие в класическата 5 аудитория „Александър Бурмов“ в сградата на Ректората. Студентите Таня Пеева от Филологическия факултет, Илия Георгиев, Магдалена Иванова, Георги Камбуров от Философско-историческия факултет представиха своите доклади в първия ден от Балканистичната конференция. На 15 април аудиторията изслуша презентациите на Тихомир Ташев, Александър Александров, Стефана Минчева, Мария Славчева (Философско-исторически факултет) и Енчо Тилев (Филологически факултет), както и на докторантите Виолета Георгиева, Десислава Димитрова и Таня Иванова (Филологически факултет). Така след два дни, изпълнени с хубави преживявания и удовлетворение от свършената работа, пловдивчани се завърнаха в любимия университет, по-богати на емоции и на знания, а вече и с планове за участие в следващи конференции.

територия на бъдещето

Победителят в конкурса за есе

ната ни връзка с Вселената. Ние сме част от нея така, както и тя е част от нас.

Някои хора казват, че миналото на човечеството и на човека в частност принадлежи на космоса. И това е свързано не само с древните звездобройци, които умеели да разчитат съдбата по небесните знаци. Не, тук има някаква нечовешка тайна, скрила от нас същността на човека. Не знам, може би всичко това е истина.

Но със сигурност мога да заявя, че космосът е територия

на бъдещето. Навярно там ще открием себе си, тъй като на Земята отдавна сме се изгубили и толкова сме се изплашили от това, че сме престанали да забелязваме главното. Ще разберем как е започнало всичко, тъй като отдавна сме забравили. И всичките ни опити да си припомним са напразни. Отново ще се научим да ценим красотата. Нима може да съществува нещо по-красиво от раждането на звезда? Подобна картина би вдъхновила даже тези, чиито сетива отдавна са закърнели. Там ще се срещ-

нем истински, тъй като на Земята сме загубили способността си да се срещаме. Даже, когато телата ни се сблъскват, душите ни се разминават в мълчание.

У всекиго от нас генетично е заложен стремежът към свобода и простори, значи, заложена ни е и мечтата да летим. Космосът е шансът ни за нейното осъществяване. Днес идеята за спокойно разхождащи се из космическото пространство хора изглежда нереална. Но преди петстотин години самолетите също били немислими, а

Леонардо да Винчи се осмелил да мечтае за тях. И ето, днес те са част от живота ни. След време ще се родят хора, които няма да знаят, че космическите разходки са невъзможни. Точно те ще сбъднат мечтите си.

Не всекиму е дадено да пътешества по небесната шир сред звездите, но у всекиго от нас космосът живее в сърцето. Само затворете очи и си позволете да почувствате енергията му. Позволете си духом да прескочите в бъдещето и да се разходите по космоса във вас.

Катя Белчева е отличена със специална награда за поезия на „Южна пролет“ за книгата си „Стъпала в пясъка“

Катя Белчева е завършила Славянска филология в ПУ „Паисий Хилендарски“ и втора специалност История. Сътрудничи на различни литературни издания с лични творби и превод на поезия и проза от полски език. Има публикации във вестниците „Труд“, „Литературен глас“, „Литературен вестник“, „Марица“, „Арт Клуб“, „Северняк“, „Пловдивски университет“, „Български студент“ и списанията „Родна реч“, „Страница“, „Участие“, „Море“, „Кръг“, „Славянски диалози“, „Пламък“ и др. Участвала е в много конкурси и е била лауреат на някои от тях: Национален поетичен конкурс „Веселин Ханчев“, Конкурс на в. „Пловдивски университет“, Конкурс за превод от полски език на Полския културен институт, Втори поетичен конкурс на Фондация Млада Полония, посветен на името на Збигнев Херберт, Варшава, 1999 г., Конкурс „Младешта – следа от бъдещето“ на сп. „Мисъл“, Пети национален конкурс за млади поетеси на името на Дора Габе – награда за стихотворение, Конкурс „Яворов“ – Поморие, Студентски поетичен конкурс – Шумен, Втори национален поетичен конкурс „Стара Загора – 2003“.

ГРАДИНА

Недовършено остана усещането,
че цветът на черешите
няма да носи същия аромат
от онази година.
Пролетта е полазила като мравка по дърветата.
Опипва все още с недоверие
ледената кора.

* * *

Искам да те препарирам като пеперуда.
Разпери красиво ръце.
Нека се вижда всяка извивка на твоето тяло,
лунното око на гърдите ти.
Не трепкай в предсмертна агония,
трябва да бъдеш красива.
Поеми дълбоко въздух,
ей сега ще забия карфицата.

* * *

Когато майка ми
покри с хартия огледалото
не виждах лицето си,
нито твоето.
Кафява беше хартията
и твърда.
Стърчаха плитките ми
и все по-остра беше нуждата
да надникна поне с едното око.

* * *

Навярно
ще дойда през лятото,
ще дойда през зимата
и есента ще ми е до колене.

Прескачам оградата.
Все още играя на криеница
и от едно до десет
отброявам годините.
Скрила съм се толкова далече –
отесняла е роклята на цветя,
окъсели са ръкавите.

Извади ключето
от малката си чанта,
пораснала моя Алиса.
Къщата се смали.

* * *

Не зная дали някой
може да се качи на хълма,
където Господ е поставил камъка,
а баща ми е окосил тревата.

Къщата се подпря на стобора,
когато слънцето ѝ нарисова
ореол.

Стъпала в пясъка*

Екатерина ЙОСИФОВА

Приятно ми е да споделя добрата си изненада от дебютния ръкопис на Катя Белчева: няма никакво неуверено пристъпване; има младост, която разбира себе си и своя свят. И вярва на своето разбиране; вярва на своя усет – за хората и за нещата, за думите за тях – и за продължаващото извън думите. За поезията. И успява (е, в повечето случаи) да ме убеди и мен да ѝ вярвам.

Прехвърлям страниците, спирам напосоки. Ето:

Пролетта е

...полазила като мравка

по дърветата.

Опипва все още с недоверие

ледената кора.

Денят е

...неприкрито бременен.

И така нататък – неочаквано, немногословно, хубаво.

Катя Белчева пише кратки стихотворения, понякога само от 2-3 стиха (без да ги нарича с японски или други названия). Особено харесвам няколко от по 6 и 7 стиха. Без украси. Няма пози – от наивност до мъдруване, – а това е трудно и рядко качество. Особено когато се усеща младостта: опитът ѝ идва преди всичко от детството; връщането е все още заради потвърждаване, не от носталгия и не за спасяване; властта на чувствеността се отхвърля спокойно, понякога и насмешливо.

Млада зрялост – и никак не невинност и не нетърпение; и никъде не оплакване – а достойно съгласие:

Живот подобен на дърво –

врѣх и корен.

В центъра е стволът –

разпнат.

Използвах вече две от думите, които може би най-вече отговарят на цялостното ми усещане след прочита на ръкописа: достойно съгласие. Мога да ги допълня с още няколко, за самосъзнанието, за правещата себе си личност (за което никак не са ѝ необходими условия) и т.н. – но най-добре пак да цитирам едно (любимото ми) петстишие:

Не съм свикнала

всеки ден да бие камбана.

Между бетонните стени

времето отмерва

Личният бог.

Има вътре, разбира се, достатъчно по-лесни неща, има игри – за сам човек и за двама, има животинки и птици – нищо лошо. Има силни портрети, направени с по едно-две драсвания („Тежи портата...“, „Човек като къртица...“). Има маски, преобличания... И нека.

Препоръчвам стихосбирката „Стъпала в пясъка“ – от сърце.

А Катя Белчева добре си дава сметка за оттук нататък:

*Ако изрека част от себе си на глас,
вече няма да е репетиция.*

* Издателство „Жанет 45“, 2010 г.

Стихотворения от Веселина Балтова

Веселина Балтова е възпитаник на Пловдивския университет и през миналата година се дипломира по специалността Славянска филология. Отличавана е с първа награда в литературния конкурс на вестника, била е стипендиант на издателство „Пигмалион“. Работи върху ръкописа на първата си книга.

Стихотворенията, които ви предлагаме, са отличени със специалната награда на Радио Пловдив в Националния конкурс на името на Добромир Тонев.

Великден

тялото
което се пропуква
и зее страшно
като яйце на динозавър
последното живо отвърне
и черно и бяло е

но там където минава четката
боята не хваща

на Великден

боядисвам греховете си –
капки кръв
засъхващи по тялото ти

Завръщане

Всяка вечер
тайно се завръщам
при онзи Не Мой Мъж
изваден от друга епоха
носи сухи слънца по лицето си
и аз взимам облаци, плодове и пясък
разпилявам ги със чайките
а той нищо не казва
не ми говори
не диша
не
Не Мой Мъж

Да
спрях да мисля
дишам за двама
не спря да говори
да ми разказва
как от моята страна боляло
последното ребро изгубено
в градините на Соломон

завръща се...
денем сънува, че ме няма,
нощем до смърт ме души
знае... на разсъмване
се спускам на тъмни мъгли

Очите ти

където съм извън вятъра
виждам
полата която се замята
също
когато създавам си музика
танцувам
раждам се във камъни
свободна
пиша със кръвта си
понякога
по детски излизам от листа.

Десислава Илиева

Червен панталон*

(Пиша за теб...)

Червеният панталон ми каза, че е много зает днес. След като си изпил кафето, щял да се разхожда по улиците с кал в ушите.

Изпуших си и втората цигара, когато червеният панталон ми звънна и ми се усмихна многозначително.

Седнахме да поговорим за ясното небе, стана ни задушно и...

(кога ще ме вземеш при пращното чекмедже...)

С червения панталон не си говорим.

С него имам предвид, а не с перата по гърба му.

Не, няма да му проговоря.

(защо да говорим... потъна последната лодка...)

Червеният панталон ме покани на вечеря в най-скъпото си облекло за въщи. На излизане ми подари старите си ръкавици, не ми стават, но аз още пазя в гардероба си няколко много досадни плъха – за всеки случай...

(в розово ще пресека...)

Събудих се с нова блуза на точки. Червеният панталон много я хареса и дори си избърса колата с точките.

Когато се прибрах, не пуснах телевизора, а се обадох на техника да го поправи...

(с походка на куфар.)

Червеният панталон не ми говори. Откакто е заспал на стола, не може да вдигне очите си от компютъра. Много е преуморен, излиза късно вечерта и не може да стане по-рано от сутринта.

Не, не може да се говори с него. Изглежда ми безугледно сма-Ч-кан.

P.S. Пиша за теб... защо си тръгна... маргаритите прецъфтяха... кога-то падна гръм... и няма... защо да говорим... потъна последната лодка... кога ще ме вземеш при пращното чекмедже... спря часовникът смачкан... да удара и него сега... червеният фар ме вика... кално е... в розово ще пресека... с походка на куфар.

* Текстът е отличен в литературния конкурс на вестника през миналата година.

Анри Мишо

Откровения

За човека, който се хвърли от шейсет и втория етаж на Крий-Кесъл в Бродуей и който се казваше Бенсон.

Той умря от силно вълнение!

Беше страхливец. В момента, в който вече падаше, само тогава, той изпита страх, виждайки огромното пространство под себе си. Само тялото пада. Той, Бенсон, се задържа, остава на място приблизително на височината на петдесет и деветия етаж или между петдесет и деветия и шейсетия и гледа тялото, което слиза, слиза, слезе и се приземи на парчета. Тогава бавно Бенсон (душата на Бенсон) започва да слиза, вижда своето тяло отблизо и че то вече не е обитаемо; започва да гледа разтревожената навалица, полиция, който пише в своето тефтерче, и хората, които си отиваха с още една история за разказване у дома си вечерта.

Да, Бенсон е страхливец. Но е нужна невероятна сила на волята да падаш, за да останеш в тялото си въпреки приближаващото смазване на тъканите.

О! Изумителна сила на волята.

Също така понякога падането става само от третия етаж и тялото е по-малко ошетенно.

Лекарят пристъпва към изкуствено дишане и си казва, че ще върне към живота този тип; че ще го върне! Но душата вече се е отдалечила и това е все едно да караш един габардин да диша.

Случва се също така душата да съжалява за страхливостта си. Лута се край тялото, решава, че все още то е в приемливо състояние, плъзга се в него, опитва бързо различни пози, за да съвпадне с него, най-сетне се настанява в тялото, което едва диша. И лекарят се усмихва, бършейки потта си.

Превод от френски: Гинка Попова

Гръцкият език и европейската мисъл

Цветелина МАНТАРОВА

Днес се налага тенденцията да се изучава същността и динамиката на всеки един европейски език като жив език, защото езикът е динамична система, която променя функциите си, развива се, влияе и оформя европейската мисъл.

Заедно с човешката цивилизация възникват и езиците, които съхраняват информацията за всеки етнос и развиват начина на мислене на хората. Освен това статусът на един език се свързва с икономическата мощ и културата на дадената страна. Отправяйки поглед към днешното мултилингвистично европейско царство, можем да кажем, че гръцкият език е този, който има най-дългата документирана история сред индоевропейските езици.

Една от основните практически прояви на езиковата политика в европейската общност е финансирането на преводите на художествената литература от един език на друг – защото именно художествената литература представлява елитът на една култура, дава ни информация за мисленето и същността на народа и неговата еманация.

Световноизвестни класически произведения като „Илиада“ и „Одисея“ винаги са били част от учебния план по литература в българското средно образование, защото тези творби са непреходни, те са попили духа на епохата и изразяват апогея на бурното и целеустремено развиващо се във времето гръцко творчество, те са вечни и незабравими. В литературното творчество в най-висока степен се отразява богатството и разнообразието на всеки книжовен език и се открива същността на будната и активна мисъл, която придава изящество и красота на словото.

Дори и днес във века на устремения технически прогрес и неограничените възможности исторически завършило то продължава да живее в гръцката литература, която се превръща в ценен източник на мъдрост, култура, научен разцвет и

извор на динамично развитие на философската мисъл. А европейската мисъл може свободно да черпи с пълни шепи от житейския опит и колективното познание на древния гръцки народ.

В наши дни човечеството все още чувства влиянието на т. нар. „Банда на тримата“, по думите на създателя на най-продуктивните техники за креативно мислене Едуард де Боно, а именно Сократ, Платон и Аристотел.

Анализирайки философските теории и виждания на

тези значими гръцки личности, неминуемо можем да кажем, че Гърция е поставила началото на европейското културно поведение и мисъл.

Видният атински философ Сократ, например, е известен със своето знаменито изказване „знам само, че нищо не знам“, с което цели да пробуди у другите стремеж към търсене на истината, към диалог и размисъл. Идеята на Сократ, който разделя държавните форми на управление на правилни и неправилни, като ги определя по това дали управляващите граждани са доброжелателни и могат да се съобразяват не само със своите интереси, а и с общото благо, днес се е превърнала в ядро на същността на Европейския съюз.

Платон, от своя страна, е основател на атинската академия, която можем да приемем като първата институция за висше образование в Европа. Именно образоването днес е една от основните и най-значими ценности на европейците, които инвестират огромни средства в създаването и управлението на различни международни програми за езиково обучение, обмяна на опит, научни изследвания и придобиване на ключови професионални компетенции.

От друга страна, творчест-

вото и изследванията на Аристотел във всяка една област, достъпна за своята епоха, се е превърнало в истинско енциклопедично оръдие на познанието. Освен това Аристотел е създател на понятието логика, което е универсалният инструмент, който гарантира истинното познание във всички научни сфери.

Неоспорим е фактът, че философските идеи на Сократ, Платон и Аристотел оказват значително влияние върху формирането на съвременната европейска мисъл, политика

и поведение. Европейската мисъл се стреми да създава условия за постигане на благосъстоянието на държавите членки на Европейския съюз, тя

е тази, която гради стратегически план за тяхното икономическо и културно развитие, тази, която обединява различията помежду им и успява да общува с всяка една нация на единен общоприет мирен международен език.

Създателят на школата на индивидуалната психология Алфред Адлер казва, че стремежът за превъзходство не е базисен, а че това, което е характерно за всички хора, е чувството за непълноценност, което, ако не бъде преживяно, може да се превърне в комплекс, или в т. нар. „комплекс за малоценност“. Но стремежът за власт и превъзходство не е само негативен, той може да бъде и конструктивно влечение към развитие, самоусъвършенстване, разкриване на своя потенциал. Прекрасен пример за това е великият гръцки оратор Демостен, който имал лек говорен дефект и не притежавал силен и пътен глас, необходим за ораторската професия, но чието желание да се превърне в добър оратор било толкова голямо, че той поставял камъче цитрин (за което днес се знае, че помага за правилното изра-

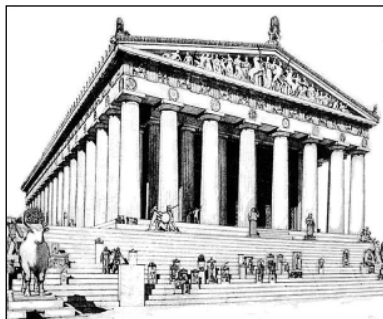
вяване на мислите при говорни дефекти) в устата си, за да може да подобри изказа си и да прикрие своя говорен недъг и така с много труд, усърдие и изобретателност успял да се превърне в един от най-прочутите за времето си гръцки оратори.

Демостен е достоен пример за това как с усилие и упоритост можем да постигнем своите цели. Европейската мисъл трябва да последва примера му, да се бори и да отстоява своите възгледи, да не се предава пред трудностите и да черпи от мъдрия житейски опит и древна история на гръцкия народ.

Европейският съюз е семейство от демократични европейски държави, работещи заедно за подобряване на живота на своите граждани и за изграждане на един по-добър свят. Точно тук е важно да отбележим, че именно Андрула Василиу, чийто роден език е гръцкият, е новият европейски комисар по образованието, културата, многоезичието и младежта за периода 2010-2014 г., който ще се стреми да превърне Европа в знаещо и действащо общество, което ще отгледа и развие талантлив и компетентни граждани.

И както Прометей открадва огъня от боговете и го дава на хората, нека този път огънят на пламенния стремеж за европейско сътрудничество, мир и запазване на езиковото богатство и художественото и научно творчество възпламени сърцата и мислите на всеки, който се чувства част от европейската културна общност и който иска да бъде част от шарения географски пъзел на континента Европа.

Всеки от нас определя сам цената на своята личност, а човек е голям или малък в зависимост от своя морал и способността да владее не само своите чувства, но и родния си език. Словото остава да звучи и отеква във времето, да съхранява историята и да помага за написването на новата, а там, където има език, обвит в европейски дух и стратегическа и рационална функционална мисъл, там има и път, има и бъдеще, има и живот.

Малки гафове в голямата история на Пловдивския университет (Принос в академичния фолклор)

Проф. дфн Никола БАЛАБАНОВ

КАК СЕ ПРАВЯТ „ПРИНОСИ“ В НАУКАТА

Като заместник-ректор по научноизследователската работа имах възможност да се сблъскам с различни прояви на псевдо и лъженаука. Ще разкажа за един от случаите.

Дойде при мен колежката Р.П. (позната още от студентските години) и сподели, че не желае повече да работи със своя шеф. В стремежа си да бъде на „световно ниво“ той често се изхитрявал и изпращал в чужбина статии с подправени данни. За целта заимствал резултатите от някои автори от реномирани списания, леко ги променял и чертаел графики със „собствени“ данни. Коментарът се свеждал до констатацията: „нашите резултати потвърждават получените от едн-кой си автор“. В това няма нищо съмнително – в науката се признават и приноси „с потвърдителен характер“ (Вижте указанията на ВАК за рецензентите).

Ректорът, на когото предадох сигнала на колежката, не повярва на разказа ѝ и взе страната на нейния шеф. Тя напусна университета.

Този начин да се „прави наука“ не е измислен от нас – в нейната история има много подобни случаи. В края на 20-те години на миналия век Луи дьо Бройл, автор на революционната идея в квантовата механика, цитирал няколкократно неизвестен немски физик, в чиито публикации експериментално се потвърждавала неговата хипотеза. След време се установило, че този „учен“ не разполагал с никаква апаратура и никога не е провеждал експерименти. Той просто изчислявал данни по формулата на Дьо Бройл и ги представял като експериментални резултати. Разбира се „съвпадението“ с теорията било отлично.

И в науката се срещат „шегобийци“.

ПОДРАНИЛ ОПИТ ЗА ЦЪРКОВНО-ПАРТИЙНА УНИЯ

През пролетта на 1969 г. организирах едно мероприятие, с което се гордея и досега. По моя инициатива и сценарий на горната площадка на Бунарджика бяха възпроизведени епизоди от историята на Пловдив – от влизането на Калоян в града, през „трите синджира роби“, до посрещането на капитан Бурого. Реализацията беше изключително успешна, защото участваха артисти от театъра (под ръководството на Васил Тонев), войници, дори свещеници. Използвахме реквизит от киноцентъра (от филма за Калоян), гардероба и осветителната техника на нашия театър, както и няколко коня от конезавода в гр. Съединение (с жокеите им, разбира се).

След великолепия спектакъл, по традиция организирахме вечеря за главните участници в емблематичния по онова време

ресторант „Бунарджика“ (сега напълно разрушен, както повечето неща в държавата). Започнаха тостовете. Градусите, в прекия и преносен смисъл, се покачваха. По едно време стана един от божите служители (те бяха трима – за посрещането на „братушките“) и вдигна тост за единството между Църквата и Партията, успешно начало на което можело да се счита нашето мероприятие. Без да съзираме в този призив някаква провокация, ние благосклонно вдигнахме чаши.

Не така благосклонни се оказаха партийните ръководители на града, узнали още след няколко часа за нашето „грехопадение“. Имаше заплахи за партийни наказания, а дядо владика, който също бил веднага уведомен, се закарнал да изсели провинилия се служител. За наш късмет „бурята“ бързо утихна. Изглежда шефовете се убедили в безобидността на нашето поведение. Пък и бяхме „дребни риби“ и не заплашвахме устоите на властта.

Днес няма празник – светски или религиозен, на който църковните служители да не стоят расо до рамо с партийни и държавни ръководители. Но тогава ние явно бяхме подрали с инициативата си.

ПОЛИТИЧЕСКИ ГАФ

Още пазя една програма за юбилейна научна сесия, организирана през 1976 година. В нейното навечерие предста-

вих на ректорския съвет разпечатаната програма, на чиято корица беше написано, че мероприятието е посветено на 15-годишнината от основаването на Университета.

Очакваното одобрение не се състоя. Тъкмо обратното.

Само секунда след като погледна корицата, ректорът доц. Д. Поборников се намръщи: „Каква е тази политическа неграмотност? Защо не е написано, че сесията се посвещава на 20-годишнината от Априлския пленум?“

(Пояснение: На този пленум, проведен през април 1956 г., се приписваше ролята на повратен момент в историята на ръководната партия и държавата, защото на него Тодор Живков се възкачи на техния „връх“. За партийните работници, а Д. П. беше такъв, беше непостижимо да забравят значението на това събитие.)

Ситуацията изглеждаше безизходна, защото нямаше време материалите да се преработват. Но ректорът, опитен партийен кадър, бързо намери решение. Нареди да се скъсат всички корици и да се раздава само съдържателната част на програмата.

Научната сесия мина нормално. Но кой знае какви последици щеше да има, ако корицата беше останала – и за науката в университета, и за неговите политически грамотни и неграмотни служители.

Наближава голям юбилей. Въпреки че сме демократична държава, трябва да внимаваме в посвещенията.

Отборът на Пловдивския университет стана втори на канадска борба

На 6 април 2011 г. в ала на Аграрния университет – Пловдив се проведе второто Държавно студентско първенство по канадска борба. Участваха около 70 мъже и 10 жени от дванадесет висши училища. Мъжете се състезаваха в четири категории: 70 кг, 85 кг, до 100 кг и над 100 кг. Отборът на Пловдивския университет се нареди на второ място по масовост след домакините от АУ, а 16-те ни състезатели спечелиха общо 10 медала, както следва:

Атанас Газеков – злато на лява и дясна ръка до 85 кг и сребро на лява ръка в абсолютната категория;

Лада Хаджиева – злато с дясна и сребро с лява ръка;

Стефка Гешева – сребро с дясна ръка и 4-то място с лява;

Мария Рогликова – два

бронзови медала с лява и с дясна ръка;

Иван Дребчев – сребро с лява ръка и бронз с дясна.

Отлично впечатление с участието си остави вицесветовният шампион Стефан Ленгаров от Техническия университет – София. Независимо от своите 82,5 кг той се състезаваше в категория над 100 кг и не загуби нито една среща, като спечели 4 златни медала (включително и в абсолютната категория).

В крайното отборно класиране по точки и медали отборът на Пловдивския университет зае второ място със 118 точки, след Аграрния университет – 152, и пред Югозападния университет – Благоевград, който остана с 88 т.

Тези добри резултати станаха възможни, благодарение на добрата организационна работа на Студентския съвет на ПУ с председател Самуил Цветков и ст. пр. Валентин Кузев.

„Пловдивски университет“

6 години дамски Биоретро клуб

6 години като гълъби отлетяха и отново в **Ка-2** ни събраха.
6 пролети са само мигновение от Космическото безкрайно летоброене!

В юбилейната година на Университета нека очертаем с няколко куплета хрониката Клубна, като прилив ендорфини, нарисувана в хронологични картини.

13-тото (април 2005) сакрално число, за старт на Клуба наречено било, а магнетичното място на **Джумаята** ни зарежда на древен Пловдив с красотата!

Всички клубни дами, обитавали **Тепето**, още носят огън във сърцето.

Биологията за нас бе Кауза голяма, и до днес друга Любов просто няма!

Календарно, БРК-съставът е пъстър букет, белязан кармично като амулет – тук ярко греят всички зодии астрални, вплетени в хромозоми персонални.

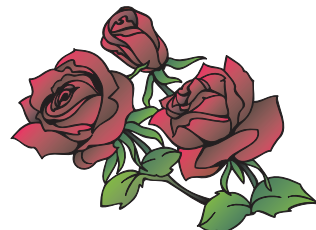
Нека направим кратко експозе на дневния ред като резюме:

- възкресявахме често спомени носталгични,
- отбелязвахме Лични дати със слова лирични,
- обсъждахме нови книги жанрово-различни,
- обменяхме техники фито-терапевтични,
- коментирахме TV-сериали романтични,
- разглеждахме Кризата като цунами сеизмични,
- класирахме по гафове политиките екзотични и т.н.

Така отпихахме глътка ведро настроение като допинг за следващото стресово напрежение, защото щастието на промоция не се продава, а трябва да се отвоюва и защитава!

Нека клубната звезда да ни закриля и спасителен брод всеки да намира!
Нека с много бодрост и Късмет оцеляваме в този глобално луднал Свет!

Доц. д-р Ангелина Тодорова
13.04.2011 г.

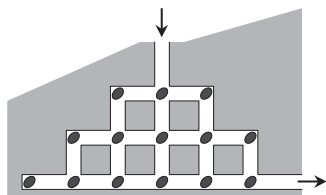

ЗАДАЧИ. ПЛАЗОБЛЪСКАЩИ

(математика за всички)

1. Мишлето Гризльо влиза в мрежа от тунели, в която има 14 парченца сирене. То няма право да минава 2 пъти през един и същ тунел. Колко е максималният брой парчета сирене, които то може да изяде преди да излезе?

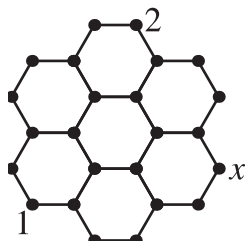
- а) 10, б) 11, в) 12,
г) 13, д) 14.

2. Във всеки връх на дадената фигура трябва да поставите числа така, че сборът от

числата в краищата на всяка отсечка да е постоянен. Две числа вече са поставени. Кое ще бъде числото на място х?

- а) 1, б) 2, в) 3,
г) 4, д) недостиг на данни.

Отговори на задачите от миналия брой

1. а); 2. Коварен въпрос – отговорът в следващия брой!

Подготвил:

доц. д-р Георги КОСТАДИНОВ